

ИСТОЧНОЕВРОПСКЕ ЗЕМЉЕ О РУСКОМ ПЛАНУ ЗА РЈЕШЕЊЕ БОСАНСКОХЕРЦЕГОВАЧКЕ СИТУАЦИЈЕ

ПРЕСКРОМНО ЗА УСПЈЕХ

● Руска идеја је, напомиње Ројтер, да се међународни посматрачи поставе на босанској страни границе како би гарантовали да Београд одржава обећање о прекиду свих испорука босанским Србима, изузев хуманитарних

Источноевропске земље оцјењују да су руски планови за окончање сукоба у бившој Босни и Херцеговини сувише скромни и залажу се за упућивање већих снага Уједињених нација у ту бившу југословенску републику. Блиски ставови неколико европских земаља бившег источног блока дошли су до изражаја данас на заједничком министарском састанку Западноевропске уније (ЗЕУ) и девет земаља Источне Европе у Риму.

Руски министар иностраних послова Андреј Козирјев предложио је, како наводи Ројтер, да се на граници бивше БиХ и Србије поставе мале полицијске снаге које би гарантовале прекид виталних испорука босанским Србима.

Бугарски премијер Љубен Беров оцјенио је, међутим, да 2.000 људи колико предвиђа

руски план за тај задатак, није довољно. „Потребно је“, додво је, „да они буду више од посматрача и да се налазе на обје стране границе“.

Беров је на конференцији за штампу последије састанка у Риму истакао да је „важно одвојити српску мајку од њеног босанског дјетета“ и да је „најбоље рјешење размјештање трупа УН дуж те границе“.

Мађарски министар одбране Лајош Фир сложио се са оцјеном Берова да је 2.000 контролора границе премало и рекао да се тим бројем људи „не могу отклонити постојеће тензије — иако цијенимо руски напор“.

Руски приједлог је оцјеном да то није довољно одбацио и пољски министар иностраних послова Кшиштоф Скубишовски али је узео у обзир то да земље не желе да ангажују војнике у великом броју у подручју гдје могу бити увучени у борбе широких размјера.

Руска идеја је, напомиње Ројтер, да се међународни посматрачи поставе на босанској страни границе како би гарантовали да Београд одржава обећање о прекиду свих испорука босанским Србима, изузев хуманитарних.

НЕУОБИЧАЈЕН ПОТЕЗ „ЊУЈОРК ТАЈМСА“

АНОНИМНИ ПОЗИВ НА ИНТЕРВЕНЦИЈУ

● Приједлог је дат у чланку објављеном на такозваној „отвореној уредничкој“ страни „Њујорк Тајмса“ и одмах изазвао спекулације ко би могао бити неидентификовани, аутор

— Анонимни функционер америчке администрације позвао је јуче предсједника Била Клинтона да „омогући ангажовање америчких копнених снага“ у Босни, наспрот поновљеном одбијању предсједника Клинтона да то учини — јавља РОЈТЕР.

Приједлог је дат у чланку објављеном на такозваној „отвореној уредничкој“ страни „Њујорк Тајмса“ и одмах изазвао спекулације ко би могао бити неидентификовани аутор.

У чланку се предлаже упућивање међународних снага јачине 50.000 војника у циљу завојења мира у „зонама безбједности“ у Босни, али истовремено одбија приједлог администрације о скидању ембарга са оружја за муслимане.

У пракси овог листа, иначе, потпис испод ауторског чланка је до сада био обавезан. Америчка администрација понекад прибјегава исказивању сопствених ставова у припреми користећи се формулом „извора који су жељели да остану неименовани“.

Реагујући на текст „Њујорк Тајмса“ представник Бијеле куће Џори Стефанопулос изјавио је да би жељео да зна о коме се ради, али да не намјерава да спроведе никакав „лов на вјештите“ да би утврдио идентитет.

„Предсједников став о копненим снагама је јасан“

рекао је Стефанопулос, „Он је изјавио да би их могао ангажовати једино у циљу учвршћења мира ако га по-

стигну зараћене стране. Та позиција је непромијењена“.

Иначе, према објашњењу уредништва листа анонимност је могућа, али „врло ријетко“ и то само „у случајевима када постоје јаки разлози и кад постоје гаранције да тај чин неће бити злоупотребљен“.

КАДРОВСКА ПРЕВИРАЊА У КЉУЧКОЈ ОПШТИНИ

ЂОНОМ НА ПРЕТХОДНИКЕ

● Извршни одбор СО Кључ је изгледа више преокупиран кадровским питањима него рјешавањем проблема од виталног интереса за ову општину.

— На упорно инсистирање једног броја одборника, посебно са подручја Врбљана и Горњег Рибника, Скупштина општине Кључ је крајем прошле године одлучила да распусти ратно предсједништво и послово са којим се оно до тада бавило препусти Извршном одбору Скупштине општине. Тада је преовладавало мишљење да су престали разлози за постојање једног таквог органа који се до тада ипак доста успјешно носио са бројним проблемима, а посебно за вријеме ратних дејстава.

Непосредно последије тога СО Кључ је одмах именовала општинску владу у пуном саставу у коју су углавном ушли кадрови из оних средина које су инсистирале да се она конституише. Посебно је питање да ли је последије крупних промјена које су се десиле у овој општини требало прво извршити рационализацију општинске управе, па тек онда ићи на њено кадровско попуњавање.

Било како било, општина Кључ је у јануару ове године добила комплетну општинску владу са Буром Томићем на

челу. Она је већ на старту најавила жесток обрачун са свим негативним појавама и њиховим носиоцима. Поред тога, Извршни одбор је својим програмом рада за ову годину међу приоритетне задатке ставио оживљавање привреде и пољопривреде, рјешавање низа проблема у области образовања, здравства, информисања, комуналне инфраструктуре, те материјалног попожаја и социјалне заштите породица погинулих бораца и инвалида рата. Наравно, програмом је посебно наглашена обавеза овог и других државних органа у борби против безакоња, плачке, криминала и других негативних појава, а за успостављање законитости и заштите личне и имовинске сигурности грађана.

Мада је још рано говорити да ли је и у којој области шта и колико учињено, на посљедњој сједници Скупштине општине Кључ одборници су ипак упозорили општинску владу да се не бави сама собом већ да мора много брже и ефикасније дјеловати на свим пољима и у свим областима. Умјесто да се бави рјешавањем горњих проблема од

животног интереса за ову општину, ИО се од самог почетка почео исцрпљивати показујући колико је претходна гарантура гријешила у доношењу појединих одлука, свјесно занемарујући услове у којима су се тада многе ствари одвијале.

Успиједило је и формирање бројних комисија које су кренуле у многе средине да испитају законитост у раду, заштити и располагању друштвеним средствима. На крају се испоставило да је та силна халабука била смишљено испланирана да би се уфуткали па и уклонили неки кадрови, а на њихова мјеста довели они који су директно допринијели промоцији општинске владе у овом саставу. Почело је са Црвеним крстом МЗ Кључ, али се у добро обавијештеним круговима сазнаје да је крајњи циљ да се растури постојеће руководство у ШИП „Кључ“.

И на крају, судећи по одређеним реакцијама грађана у вези са додјелом на привремено коришћење напуштеног пословног и стамбеног простора и земљишта, а посебно у вези са пројектом сјетвом, Извршни одбор Скупштине општине Кључ се ипак морао замислити да ли је и то што он ради у складу са оним за шта се залагао.

Г. ДАКИЋ

„ГЛАС СРПСКИ“, БАЊА ЛУКА, УЛ. СКЕНДЕРА КУЛЕНОВИЋА 93
ОСНИВАЧ ЛИСТА СКУПШТИНА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Главни и одговорни уредник Зорка ШАМАРА
Уређује РЕДАКЦИЈСКИ КОЛЕГИЈУМ

Први број „Гласа“ изашао је као орган НОП-а за Босанску крајину у Жупици крај Дрвара 31 јула 1943. године. Од 8. фебруара 1983. године „Глас“ излази као дневни лист.

Од 15. септембра 1992. године излази као дневни лист Републике Српске. Мјесечна претплата за нашу земљу 540.000 динара. За иностранство двоструко.

Редакција - телефони: главни и одговорни уредник 12-032, деск 12-076, 12-084, дактилографи 12-004, телефакс 12-032. Огласно у Улици краља Алфонса XIII бр 1. Телефон и телефакс 11-948. Шеф пословнице економске пропаганде 11-964. Телекс 45-208 YU „Глас“. Рукописи се не враћају.

Телефони Јавног новинско-издавачког и графичког предузећа „Глас“: централа (078) 12-386, 12-390, 12-394 и 12-414, директор предузећа 11-659, 12-263 и 12-264. Телефакс 12-283. Динарске уплате жиро-рачун број 10500-601-12456 код СДК Бања Лука. Уплате на девизни рачун број 10500-620-

71000-522 код Баналучке банке ДД Бања Лука. КОПИЈУ УПЛАТНИЦЕ ЗА ПРЕТПЛАТУ ПОСЛАТИ НА ОГЛАСНО

На основу тарифе пореза на промет, тарифни број 8, тачка 1, под 13, на дневне новине „Глас српски“ порез на промет плаћа се постоји од 3% I. Сп. гласник Републике Српске“ бр 15/92).

РЕПУБЛИКА СРПСКА КРАЈИНА И КНИН У ЗНАКУ СУСРЕТА СРПСКЕ БРАЋЕ

У КНИНУ ПОЧЕЛИ ДАНИ ФУДБАЛА

СПОРТСКО
УЈЕДИЊЕЊЕ НА ВИДИКУ!

● Сусрети ветерана Бање Луке и Книна, односно репрезентација двију војски само су наговјештај стварања једне, српске државе у којој ће се најбољи клубови — поготово они фудбалски — такмичити у јединственој лиги

КНИН — Дани фудбала у Книну, односно Републици Српској Крајини, почели су јуче сусретом Фудбалског клуба Динара и репрезентације Војске РСК. То је била само увертира за оно шта тек треба да се одржи. Наиме, већ данас — петак на Градском стадиону у Книну гостују ветерани Бање Луке, којим ће се супротставити бивши играчи Динаре. За овај меч, баш као и за главни сусрет двију репрезентација војске, у Книну и околини влада велико интересовање. Без обзира на близину првих ратних линија, без обзира на свакодневне рајне сукобе, љубитељи спорта, ипак, нађу довољно времена да се посвете најважнијој споредној ствари на свијету.

Гледалице је и на учесничкој фудбалској увертури било препуно. Славиљеник Динара, која управо обиљежава 80 година постојања, забиљежио је побједу од 2:0. На почетку двобоја мала свачаност: делегација Фудбалског савеза Републике Српске, предвођена Грђом Бјеквићем, замеником министра за науку, образовање и културу Бранком Лазарићем, председником Родољубом Петковићем, генералним секретаром, те представником Главног штаба Војске РС пуковником Алаксом Крсновићем, уручила је скромне поклоне капитену екипе славиљеника Душану Тици.

Данас су обављени и први разговори представника два фудбалска савеза о евентуалном уједињењу, односно успостављању јединствених фудбалских лига. Разговори још нису окончани, али је важно забиљежити да постоји не само обострана жеља, већ и потреба да се ова идеја што прије реализује.

— Ми смо један народ, упућени смо једни на друге, ратујемо против истих непријатеља, но административно смо почели са стварањем двије различите државе — рекао је Љупче Мандић, председник Фудбалског савеза Републике Српске Крајине. Сада је право вријеме да реализујемо давно зацртан задатак: да се ујединимо. Спорт је у свему до сада био претеча. Зашто онда да баш ми не предузмемо прве кораке на овом плану? Надам се да ће и наша званична политика слиједити ову спортску линију и иницијативу.

Како ће фудбалски форуми двије, за сада одвојене и „независне“ државе, реализовати у техничком

смислу успостављање јединствене Прве лиге, тек треба да се види. Но, у прелиминарним разговорима килкулише се са евентуалним члановима: Борац (Бања Лука), Динара (Книн), Младост (Петриња), Рудар (Триједор), Радник (Бијељина), Јединство (Брчко), Леотар (Требинје)...

Данас је у Книн допутовала и главница бањолучко фудбалске експлозије: Репрезентација ветерана Борац смјештена је у живописном Голубићу, петнаестак километара од Книна, док су репрезентација Војске Републике Српске у градској касарни у Книну.

У суботу приједне Милан Бабић, председник Скупштине општине Книн, примиће делегације два фудбалска савеза и председанике селекције, а за све госте организоваће и ручак. Званичним протоколом предвиђен је да гости из Републике Српске посјете и манастир Крка, али и ратнике из првих линијама београдског ратишта.

Заједно са репрезентативцима Војске РС и ветеранима Борац у Книн је стигао и камсион са хуманитарном помоћи за спортисте — ратнике Книнске крајине. Сва сакупљена роба предана је Савезу спорта Книн.

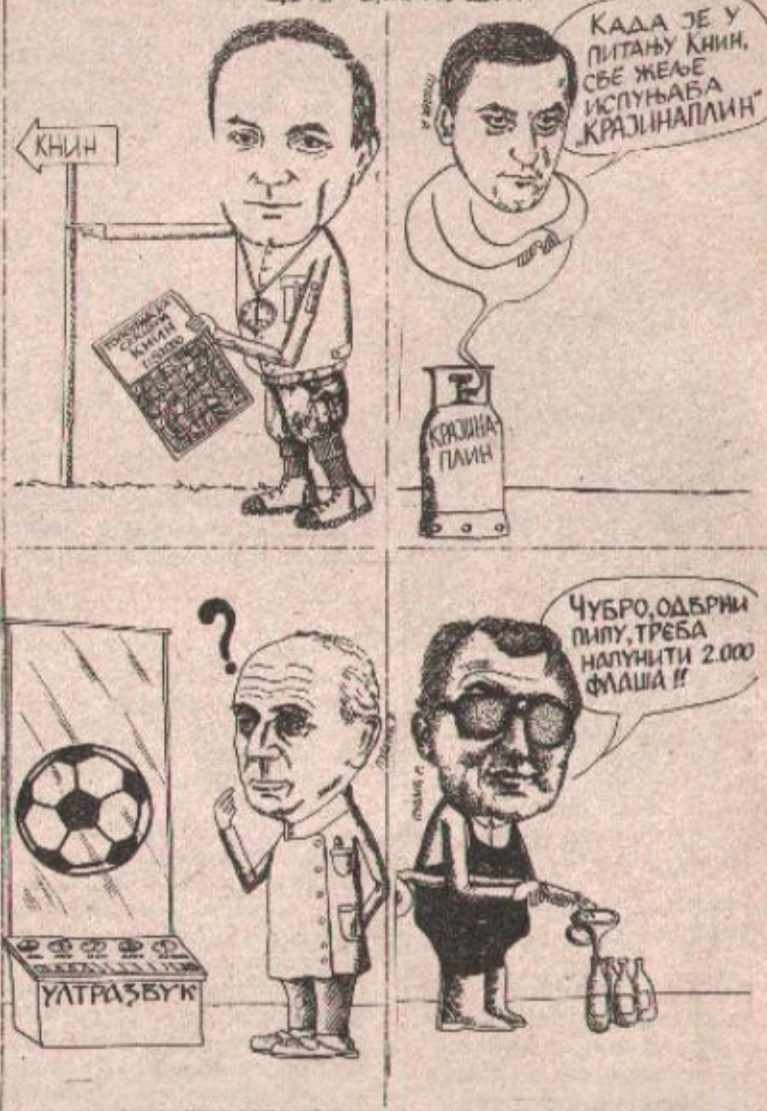
— Одлучили смо да поклоне који нам стижу из Бање Луке, поклоне који долазе од срца наше браће из Крајине, подијелимо породична погинулих и ратних ратника из Книна — истакао је Јовица Вученовић, генерални секретар Фудбалског савеза РСК. Гост наших пријатеља из Бање Луке нам је разглагољавао. Но, још много више за нас значајније иницијативе спортиста републике Српске о уједињању спортиста форума и организовању заједничких лига.

Данас су, такође, у Книну договорени и нови репрезентативни сусрети у кошарци и куглању. Кошаркаши би требали да се у Бањој Луци састану до краја маја, а куглаши поново у Доњем Ланцу почетком јуна. По ријечима др Славоја Вујатовића у Книну ће ускоро бити одржана и Оснивачка скупштина Куглашког савеза Републике Српске Крајине, па ће се даљња сарадња са бањолучким и триједорским куглашима успостављати преко два званична форума.

М. ЈОКСИМОВИЋ
Ж. ТИЦА

СПОРТ У КАРИКАТУРИ

Црта Рајко ПУШИЋ

ДАНАС (СУБОТА) У КНИНУ ОДИГРАЊЕ СЕ ПРИЈАТЕЉСКА ФУДБАЛСКА УТАКМИЦА ИЗМЕЂУ ВОЈСКЕ РСК И РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

НЕКА ПОБИЈЕДИ - ФУДБАЛ

● Дружење испред резултата ● За обе крајине обезбијеђен директан ТВ пренос

ЈУЧЕ ЈЕ КРЕНУО ХУМАНИТАРНИ КОНВОЈ „ГЛАС СРПСКОГ“ ЗА КНИН ПОД НАЗИВОМ „СПОРТИСТИ — СПОРТИСТИМА РАТНИЦИМА“

КРАЈИШНИЦИ -
РАТНИЦИМА

БАЊА ЛУКА — КНИН: Бањолучани ће од полазак за Книн

(СНИМНО: Растко ОСТОЈИЋ)

БАЊА ЛУКА — Негде око девет часова, јуче испред Робне куле „Боска“, кренуо је хуманитарни конвој „Глас српског“ у Книн под називом „Спортисти — спортистима ратницима“. Један од учесника овог конвоја је и бањолучки „Интел“, тачније једна од економских јединица овог гиганта „Целекс“, са својим производима.

— Учествовали смо у разним хуманитарним акцијама које је организовао „Глас српски“. Велики нам је задовољство што смо учесници и конвоја „Спортисти — спортистима ратницима“ — каже директор „Целекса“ Здравко Војновић, иначе председник Рукометног клуба Борац.

Сигурно да је један од најважнијих поклона у овом конвоју, ТВ-колонор пријемник, дар приватног предузећа „Коридор 92“ власни-

штва Раде Глигића. Овај телевизор добиће најбољи појединца пријатељског фудбалског меча између Војске Републике Српске Крајине и Војске Републике Српске.

Поред „Целекса“ и „Коридора 92“, остали учесници хуманитарног конвоја „Глас српског“ су: „БиН-компани“, „Витаминка“, ЗОИЛ „Дунас“, „Енерголетрол“, Мотел „Интернационал“, „Крајинагас“, „Ројал Вегас“, (Лакташ), „Трголомонт“, „Крајиналетрол“, „Комланије „Итрис“ — Србац, Творница обуће „Босна“, Фабрика „Дуван“ из Бање Луке, „Амбелажерка“, „Волар-промет“, „ДИ-ТИ“ комерц, Комплекс Крајс аг Базел“, ПП „Колумбо“, „Велопрехрана“, „Кастел-комерц шпедиција“ и неизбјежна „Бањолучка пивара“ са својим производима.

С.Б.

РЕВАНШ: Репрезентација Војске Републике Српске

БАЊА ЛУКА — Книн ће данас (субота) бити домаћин занимљивог фудбалског догађаја: играју двије фудбалске репрезентације, Војска Републике Српске Крајине и Републике Српске.

Подјетимо да је ово други пријатељски меч између ових двију фудбалских репрезентација. Први сусрет одигран је 20. децембра минувле године, у Бањој Луци, а завршен је нерешеним резултатом 1:1 (1:1). У том историјском мечу голове су постигли Зоран Нешкович за Републику Српску и Тихомир Жорић (сада игра за београдски Раднички „Имп“) за Републику Српску Крајину.

Пред сам одлазак у Книн, тренер репрезентације Војске Републике Српске, Младен Катин рекао је следеће:

— Очекујем доста занимљиву и до краја неизвесну утакмицу. Одмах да кажем да нам резултат није у првом плану, што не значи да у овом сусрету нећемо ићи на побједу. Уосталом ко буде бољи нека на крају побједи и слеп.

Слично мишљење има и Зоран Нешкович, младић који је постигао први погодак за репрезентаци-

ју Републике Српске. Недавно, када је Војска Републике Српске гостовала у Крушевцу, где је играо меч са крушевачким гарнизоним, Нешкович је био међу запаженијим играчима. Пред утакмицу са репрезентацијом Републике Српске Крајине каже:

— Једна чекам да судија да знак за почетак овог великог фудбалског догађаја. Није битно ко ће побједити, прије свега важно је да се са нашом браћом из Книна дружимо, а резултат је мање битан. Можда би најбоље било да крајњи исход буде — нерешен. Баш као и у нашем првом мечу.

— Једно је сигурно: нећемо разочарати љубитеље фудбала у Републици Српској Крајини. А, што се тиче резултата нека побједи фудбал — истиче новопечени првотимац бањолучког Борац Љубодраг Куковица.

Рецимо још да реваш-меч између репрезентација Војске Републике Српске Крајине и Републике Српске, који се данас игра у Книну, почињу у 16 часова. За подручје ових двију Крајина обезбијеђен је директан телевизијски пренос.

Слободан БАБИЋ

Радио-Бања Лука

ПРВИ ПРОГРАМ ЕМИТУЈЕ НА
УКТ ФРЕКВЕНЦИЈАМА:
92,7, 93,5 и 95,9 MHz

Субота, 22. маја

5.55 Најава програма
6.00 Јутарњи Дневник Радио Београду (ремитовање)
6.45 Са дежурних телефона
7.00 ПОЉОПРИВРЕДНИЦИ ДОБРО ЈУТРО
7.30 Вести
7.45 Гласи и обавештења
8.00 Седам нота — сто двота
8.30 Вести
9.00 УВИЈЕК ОТВОРЕНО
(ВИЈЕСТИ СВАКОГ САТА — НА ПОЛА САТА)
10.45 Гласи и обавештења
12.00 ОМЛАДИНАСКИ ПРОГРАМ
(ВИЈЕСТИ СВАКОГ САТА — НА ПОЛА САТА)
12.00 Хала Борци Републике Српске
16.00 Одјава Првог програма Радио Бањалуке
Од 18.00 до 24.00 ПРВИ ПРОГРАМ РАДИО БЕОГРАДА НА
УКТ ФРЕКВЕНЦИЈИ
92,7 MHz (сателитски)

ДРУГИ ПРОГРАМ РАДИО БАЊАЛУКЕ
НА УКТ ФРЕКВЕНЦИЈАМА:
93,5, 95,3 и 95,9 MHz

Субота, 22. маја

18.00 НАЈАВА ДРУГОГ ПРОГРАМА
18.35 ДЈЕЧНИ РАЗГОВОРНИК
19.40 СУВИ ПЕЧАТ
20.00 ВЕЧЕРЊИ РАЗГОВОРНИК РАДИО-СПОМЕНАР
Домаћин у студију ЛАЗАР ПЕТРОВИЋ
23.00 ОДЈАВА ДРУГОГ ПРОГРАМА

Гозна - обуца

БАЊА ЛУКА

УДОБНА И КВАЛИТЕТНА
ОБУЦА „БОСНА“

Тел. (078) 60-188; 60-806
Телефакс 23-504
Телекс 45-184

Intertrans

Бања Лука П. Авијатичара 10

Тел: 078/49-917; 49-951
Телефакс: 078/49-964 Телекс: 45-380

ЕНЕРГОПЕТРОЛ
БАЊА ЛУКА

ПРЕДУЗЕЊЕ
ЗА ПРОМЕТ НАФТЕ
И НАФТНИХ
ДЕРИВАТА

Телефони:
централ: 12-960
директор: 12-972
комерцијала: 12-968
складиште: 31-147
факс: 12-994

АУТО ШКОЛА ВОЛАН БАЊА ЛУКА

Тел. 078/60-668
Будући кандидати
У нашу школу можете се упи-
сати доласком у просторије
или телефонском Обучу
кредитирамо
Дјеци погинулих бораца и
свим борцима Републике
Српске дајемо попуст. Тео-
ретска настава почиње
27. 5. 1993. године у 11 и 15
сати
Власник Јевто Станетић

Самостална угоститељска радња

РЕСТОРАН МИР

У новом амбијенту нуди Вам велик
избор јела и пића

☎ 078/31-458, 50-536

ПОСЈЕТИТЕ НАС - БИЋЕТЕ ЗАДОВОЉНИ

МЕЂУНАРОДНА
ШПЕДИЦИЈА
ИЗВОЗ—УВОЗ
ТРГОВИНА
БАЊА ЛУКА

Телефони, 078
Централа: 12-184,
12-276
Директор: 12-281
Маркетинг: 12-296
Телефакс: 12-356

ПОСПОВНИЦА
БАЊА ЛУКА

Телефон: 078/44-297
Телефакс: 078/49-776

ПОНОВО НА ТРЖИШТУ

Тел: 078/48-799;
36-494

ФАКОМ
О
М

ПРИВАТНО
ПРОИЗВОДНО
ТРГОВАЧКО
УСЛУЖНО
ПРЕДУЗЕЊЕ
Бања Лука

ТЕЧНИ МЕТАЛИ

за јефтину и брзу поправку и репаратуру дијелова од сивог
лива, жељеза, Ал-Пегур, керамике и других материјала
Широка примјена код одржавања индустријских построје-
ња и у домаћинству за поправку радијатора, када, бојлера,
цијеви, хладњака и блокова мотора итд

ЕМАЈЛ ЛАКОВИ у неколико боја
ВРШИМО УСЛУГЕ ПОПРАВКЕ И ПРОДАЈЕ НА
ВЕЛИКО И МАЛО

„LA.MEX“ (п.о.)

ПОЉОПРИВРЕДНА
ПРОИЗВОДЊА
И УСЛУГЕ
ВЕЛЕТРГОВИНА
ИМПОРТ - ЕКСПОРТ

НОВИ ГРАД
ДОБРИЛЕ ГРУБОР 6.6.
ТЕЛЕФОН: 078/51-418, 52-007
ТЕЛЕФАКС: 078/51-418

МЈЕКАРА

ЗУБНА ОРДИНАЦИЈА

Вл. др БАСТАШИЋ ДУШАН И СУЗАНА

БАЊА ЛУКА, ЗАВНОБУХ-а 14, тел. 48-151

Ординира по договору
Преглед без платан

ДИОНИЧАРСКО ДРУШТВО ЗА ОСИГУРАЊЕ
И РЕОСИГУРАЊЕ

КОСИГ

БАЊА ЛУКА

И У ОВОМ ВРЕМЕНУ — МИ ИДЕМО
БРЖЕ И ДАЉЕ

Од 17.5.1993. и У ЛАКТАШИМА
— НА ТЕХНИЧКОМ ПРЕГЛЕДУ
Осигуравамо све врсте возила
телефон: 830-452

ОСИГУРАВАМО ВОЗИЛА И У ОСТАЛИМ
МЈЕСТИМА:

БАЊА ЛУКА — „Центарсервис“ — Борик, технички пре-
глед возила

— „ТАМ“ „сервис“ Дервиши, технички преглед возила

— Шалтер „Агропром—банке“ у центру, код хотела
„Босна“

— Пословни простор „Косига“, Ул. 4. јула 19, у Буџак те-
лефони: 43—040 31-844

ЧЕЛИНАЦ — Шалтер „Агропром—банке“ телефон:
851—238

ГРАДИШКА — Шалтер „Агропром—банке“, телефон:
814—895

ПРИЈЕДОР — Шалтер „Агропром—банке“, телефон:
12—011

ТЕСЛИК — Пословни простор код Бањалучке
банке, телефон: 731—487

КОЗАРСКА
ДУБИЦА — Технички преглед возила,
телефон: 41—345

САНСКИ
МОСТ — Технички преглед возила

• ПОЖАР, ПОПЛАВА, НЕЗГОДА И
ПОВРЕДА — ЧИНИ ВАС НЕСИГУРНИМ

БРИГА МАЊЕ - УЗ „КОСИГ“ ОСИГУРАЊЕ
Телефони: 078/43-040, 31-844, 38-824, 37-594 Факс: 43-202

АЛЕКСАНДАР КОМЕРЦ
КРАЉА ПЕТРА
И КАРАБОРЂЕВИЋА 57
078/11-487, БАЊА ЛУКА

ВЕЛЕПРОДАЈА
— фармерке „певис“ и „дизел“
у свим бојама
— мушка и женска трикотажа

ПОВОЉНО

Бана
ТЕЋЕ ПРЕМА ВАМА

ПРЕДУЗЕЊЕ ЗА ТРГОВИНСКУ
ТЕКУЋИМ ПЛИНОМ, НАФТОМ
И НАФТНИХ ДЕРИВАТИМА

Бања Лука Рамљи бб

ПРОДАЈНА МЈЕСТА
Фра Грге Мерића 66
Марија Држића 66
Милоша Обилића 66
Рамљи бб

ТЕЛЕФОНИ:
078/722-111
39-962
ТЕЛЕФАКС:
078/722-226

ПТП „ОЛД“
БАЊА ЛУКА
Ул. Б. Грчића бб
Тел. и факс: 078/46-031

ПТП „БПМ-КОМЕРЦ“
Нови Сад
Ул. мишарска бр. 6
тел: 021/416-573
тел. и факс: 021/415-639

У свом складишту у Бањој Луци, код Пољопривредне школе,
нуде:

- „Сву прехранбени робу (брашно, со, маргарин итд.)“
- грађевински материјал (креч, бетонско жељезо, стиропор итд.)
- пољопривреда (дубриво НПК 15 — 52 ДМ/100 кг, заштитна средства, сточна храна итд.)

Радио вријеме од 7 до 15 часова.

Организациони одбор Првих андоданско-гласничких пјесничких сусрета,
објављује

КОНКУРС

за најбољи циклус пјесама под геслом „РАТ У ПЈЕСМИ“.
Право учешће имају сви грађани (чланови удружења књижевника и они који то ни-
су) из Републике Српске, Републике Српске Крајине, Србије и Црне Горе.
Пјесме (пирске и епске) откуцане у три примјерка и потписане шифром, послати на

адресу: Први андоданско-гласнички пјеснички сусрети — (за конкурс), 71350 Со-
колац. Конкурс је отворен до 25. VI '93. године.

Уз пјесме, у посебном, запечаћеном коверту, послати разрешење шифре, адресу и
број телефона.

На сусрету ће се додијелити награде стручног жирија (и за епске и за пирске пјесме).
На централној вечери Сусрета, на Сокоцу, на Андодан, биће додијелене награде, у
присуству познатих културних и јавних личности, као и средстава информисања. (На-
града би требало да буде статуа „Старина Новак“, повеља и новчани днр)
Резултати конкурса објавиће се у средствима информисања као и публикацијама
уприличеним за „Прве андоданско-гласничке пјесничке сусрете“.

ГЛАС СРПСКИ

ПРИЛОГ
ДНЕВНИХ
НОВИНА
РЕПУБЛИКЕ
СРПСКЕ

РЕВИЈА

Бања Лука, субота 22. маја 1993. година бр. 30

СУДБИНА ВЕНС-ОВЕНОВИХ РЈЕШЕЊА НАКОН РЕФЕРЕНДУМА

ПЛАН ЈЕ МРТАВ, ЖИВИО ПЛАН!

• Резултати референдума и продубљавање хрватско-муслиманског сукоба кажују да међу зараћеним странама нема заједничког живота и да се рат може окончати само подјелом бивше Босне и Херцеговине на три етничке цјелине

Пише: Радмил ШИПОВАЦ

Одлучно одбијање понуђених рјешења за „расплет“ босанскохерцеговачке ратне драме на референдуму грађана Републике Српске најбољи је доказ да је Венс-Овенов „мировни“ план мртав. Истина, видјело се то и раније — расплемењањем сукоба између бивших савезника, Хрвата и муслимана, у централној Босни и долини неретве, непосредно по објављивању Венс-Овенових мапа.

Хрватско-муслимански сукоби и резултати референдума на коме се преко 90 одсто гласача изјаснило за самосталну Републику Српску кажују да међу зараћеним странама нема заједничког живота и да се рат може окончати само подјелом бивше Босне и Херцеговине на три етничке државе.

Иако је ваћи дио свијата референдум унапријед прогласио ништавним, изјаснило је да се одлука иза које стоји милион пунољетних грађана не смије занемарити... Лорд Дејвид

Овен сматра да би план који је понудио заједно са Сајрусом Венсом био мртав само ако међународна заједница прихвати да буде поражена од српског народа који, по њему, неће да напусти територије које је „освојио силом, етнички их очистио, кршећи сва правила ратовања“.

Свијет, с друге стране, иако свијестан чињенице да је Венс-Овенов план више ратни него мировни, кроз тиху окупацију бивше Босне и Херцеговине настоји реализовати дио њихове замисли. Копретседници конференције о бившој Југославији су, подсјетимо се, предвидјели искрцавање 75 хиљада „плавих шлемова“ на тло бивше Босне и Херцеговине, што, не рачунајући националне војске три конститутивна народа, представља три пута већу концентрацију војних трупа на тим просторима, него у нормалним условима! Но, срећом, земље које у саставу мировних снага имају своје војнике почеле су да се противе укидању ембарга на испоруку оружја муслиманима и евентуалном бомбардовању српских циљева, односно против

примјене Венс-Овеновог плана насилним путем. Јер, изјаснило је, плаше се за судбину својих снага.

Радован Караџић је, након саопштавања резултата референдума, у једном интервјуу изразио наду да га свијет више неће називати вођом босанских Срба, већ предсједником нове српске државе на Балкану, чије су границе тамо гдје су укупани пожојаји Војске Републике Српске. Такође је предложио да израду новог мировног плана преузму нови међународни посредници — бивши совјетски предсједник Михаил Горбачов и бивши амерички државни секретар Хенри Кисинџер. Кисинџеров став да Босну треба подијелити на три етничке државе од којих би хрватска и српска имале територијалну везу са матицама, без сумње, води ка смиривању босанскохерцеговачке кризе.

Али.. Знајући да свијет не уважава српске приједлоге и иницијативе, с правом се питамо да ли је Караџић на тај начин унапријед елиминисао Кисинџера и Горбачова из улоге посредника. Њихово евентуално именовање на те функције тумачило би се као уступак српској страни. Да је исто предложио Туђман, свијетски молници би, сасвим сигурно, озбиљно размотрили. Овако...

У ПРЕДУГОМ ИШЧЕКИВАЊУ РАСПЛЕТА БИХ-КРИЗЕ

СПАС СА ДРУГЕ ОБАЛЕ (АТЛАНТИКА)

• Разбуктавање међусобних војних сукоба Хрвата и муслимана, и након потписивања Венс-Оенових папира сукобљених страна, те референдумско одбијање Венс-Оеновог плана од стране Срба у Републици Српској — посве је збунило међународну заједницу, и стога су и преговарачи о бившој Југославији запали у становито стање „фјаке“. Сада се „ватрогасци“ траже на другој обали Атлантика

Пише: Анђелко АНУШИЋ

Је ли купминизијом међусобних сукоба Хрвата и муслимана и дводневним референдумским изјашњавањем српског народа о Венс-Оеновом плану — овоме плану задат (последњи) самртни ударац? Телеграфски речено — да ли је Венс-Оенов пројекат за Босну клинички мртав?

На ова питања упућују неке нове (добре) вибрације у западно војно-политичкој алијанси. Послије неслагласности Америке и њених западноевропских савезника око изнапажења метода за насилну примјену Венс-Оеновог плана у Босни (Америка је предлагала војну интервенцију) на видјело су сада изашла неслагања у овоме погледу између Америке и Русије. Министар спољних послова Русије **Андреј Козирјев** упорно заговара такозвану „прогресивну примјену Венс-Оеновог плана“ и тако Русију приказује у, додуше, вјештачком свјетлу земље која тренира тврди (војнички) став према Србима у Босни.

Оно за што су се до јуче залагали Американци, сада форсирају руски званични представници. Додуше, није сасвим јасно шта се подразумева под руским ставом о „прогресивној примјени Венс-Оеновог плана“. Ако се има у виду руско пожуривање сједнице Савјета безбједности ОУН-а на којој би се расправљало о кризи у Бо-

Ворен Кристофер: Како оживјети мудраца

сни и примјени Венс-Оеновог пројекта (Америка одбила да учествује на тој сједници!) онда би се могло протумачити да руски државно-политички естаблишмент симпатише методе насилне примјене Венс-Оеновог плана. У овоме коду ваља тумачити и руски приједлог да се хитно на српско-босанску границу поставе мировне снаге Унпрофора које би, углавном, биле састављене од руских војника! Зачуђује живавост руске спољне политике упркос разарајућем дејству опозиције и интелигенције у патриотском крилу руског народа. Хоће ли последице западноевропског и америчког наглог напуштања курса Венса и Ое-

на — Русија остати усамљена у заговарању примјене поменутог мировног рјешења, који је све, само не то? Како ће се то одразити на званично државно кормило, и хоће ли демократска опозиција добити нови замајак и реалније шансе за прочишћавање руског попитичког и државног врха?

Неће бити силом наметаних рјешења

Но, како сада босанска криза изгледа из другог ракурса — оног са Новог континента? Чини се као да је бивши амерички секретар **Хенри Кисинџер малчице отријезнио** тамошњу државну администрацију на челу са **Билом Клинтон**ом — најприје противљењем војној интервенцији, а потом изјавом да Босну и Херцеговину треба подијелити на три државне јединице. Кисинџеров савјет послушали су и Клинтон и државни секретар **Ворен Кристофер** који, одбијајући да учествују у раду Савјета безбједности, отворено изјављују да је „**Венс-Оенов план мртав, и да Америка ниједној од страна у Босни и Херцеговини неће силом наметати никаква рјешења**“.

Америка сада истражује нови модел мировног рјешења за Босну који је у овоме часу обавијен велом тајности. Шушка се да би Америка могла посве одбацили Венс-Оенов план, а као компензацију за њега — одобрити укинуће ембарга на увоз оружја босанским муслиманима! Ако уистину до тога дође — то би, опет, с друге стране, значило антисрпску работу, и подупирање муслиманског сна о унитарној Босни и Херцеговини. Не би ли то било много опасније од Венс-Оеновог плана, јер би то значило разбуктавање рата у бившој Босни и Херцеговини, односно његово проширење изван ових простора?

Извјесну наду у повољан избор модела за Босну пружа најновији сусрет у Бијелој кући између **Ворена Кристофера** и **Андреја Козирјева**, те **Козирјева** и **Клинтона**, на једној страни, као и заједнички сусрет ове двојице са западноевропским колегама — **Дагласом Хердсом**, министром спољних послова Велике Британије и **Аленом Жипсом**, шефом француске дипломатије, с друге. Према изворима блиским Бијелој кући, војна опција у укидање ембарга на испоруку оружја босанским муслиманима — су коначно отпали, и то је чињеница која у овоме часу охрабрује.

Ватрогасци са друге обале Атлантика

Дакле, западној војно-политичкој алијанси ваља сада покушати пронаћи нова политичка и дипломатска средства за рјешење босанске кризе. Западноевропски табор (са њемачком, Аустријом и Турском на челу) који је фитиљ грађанског рата и подметнуо на просторе бивше Југославије — дигао је руке, изгледа, од гашења пожара. **Ватрогасци се сада траже на другој обали Атлантика, и етно то неко признати или не - счи су упрте у Америку и неке њене ријетке западноевропске савезнике, укључујући оvdје и Русију, одакле се очекује не само соломоново рјешење ове кризе, већ и колико-толико праведно.**

Да је разбуктавање међусобних војних сукоба Хрвата и муслимана у бившој Босни и Херцеговини (и то послије потписивања Венс-Овенових папира) немало збунило међународну заједницу, више је него очигледно. Додали се овоме и референдумско одбијање овог плана од стране „босанских Срба“ (међународна синтагма) — постаје више него јасно да су се ствари у Босни вратиле на свој крвави почетак. На узрок драме, што је добро, и што обећава да би други модел рјешења кризе могао бити далеко успјешнији, ако не и успјешан.

Потврђује то и становита политичко-дипломатска „фјака“ у коју су запали и копредсједници Међународне конференције о бившој Југославији, господи **лорд Овен** и **Торнвалд Столтенберг** који до сада још нису дали праву дефиницију новонастале ситуације у Босни. Очито је да ова господа овога пута траже неко друго рјешења, али сада са далеко више такта, толеранције, нијанси и уважавања фактичког стања на терену. Ако се испостави да је наша претпоставка тачна, и ако господа копредсједници узнастоје заиста у овом новом правцу тражења рјешења бихконфликта — ситуација би се убрзо могла коперникански обрнути.

ПРИЈЕТЊЕ И УЦЈЕНЕ

АВИОНУ, СЛОМИЋУ ТИ КРИЛА

Пише Никола ГУЗИЈАН

Ако је судити по свакидашњим прелијетањима авиона изнад Бање Луке и осталих српских градова у бившој Босни и Херцеговини онда се пријетње војном интервенцијом Американаца настављају. Дали ће или неће бити интервенције, поуздано се зна. Неће је бити, бар не на начин на који се најављивала. А да ће бити санкција и према Југославији и према Републици Српској, биће их. То ваља отворено рећи и то се рекло на највишим форумима Републике Српске и Југославије. Како одољети санкцијама, како истрпити, о томе су начињени планови, разрађени системи...

Међутим занимљиво је реаговање целокупног народа у Републици Српској на појаву туђих авиона на нашем небу. Народ свикао у ове скоро двије године рата на разне марифетлуке свјетске заједнице, на подвале, уцјене и пријетње умјесто новокопнованих пјесмица почео је да пјевуши пјесму Боре Ђорђевића Чорбе — „Авиону, сломити ти крила“. Као да се то догађа неком другом а не њему. Као да је то негде тамо далеко. Овај отклон од страха и стрепње, ово савлађивање страха карактеристично је за Србе. Пјесма и музика кад се гине, кад се гинути мора а истовремено дубока туга за заустјелом земљом, расељеним селом, уништеним

градовима. Јер ако моја кућа гори, као што каже пјесма, ја не могу ићи, борбу оставити.

Имајући ово у виду онда је јасно да је српски сељак, онај пољодјелац који је у овој борби највише дао, засукао рукаве и предосјећајући оскудицу обрадио све што се обрадити могло, засијао и спремно чека жетву. И са пушком у руци.

Дакле од чуда да пред свим што се испред њега испријечило Србин каже — нема проблема до авиона којем ће сасвим сигурно бити поломљена крила, нема некакве разлике. Није битно, дакле колико ће бити жртава, битан је крајњи циљ. Своја земља. Српски сељак (а то је већина нашег народа оvdје) зна да је земља божја пањегова. А да би остварио тај кружни ток између себе и Бога, он мора имати државу. Држава, то је земља за Србина.

Авиони ће доћи и проћи, протутњаће и ратови, интервенције, санкције и још страшније ствари, али сеоба бити неће. Сеоба ка туђим земљама и народима, утапања у туђи језик, другу вјеру. Оvdје смо и оvdје остајемо да као што пјесма каже чувамо „на Крајини стражу без промјене докле је Крајине“.

У свему овоме постоји и онај рационални елемент због којег нас Европљани не разумију. То је најрационалнији од свих елемената — земља.

Јер, онај ко до земље држи као што то држи Србин, једини има право на царство небеско. У томе је суштина.

НОВИ СВЈЕТСКИ ПОРЕДАК И ЕКСПЛОАТАЦИЈА НЕРАЗВИЈЕНИХ

• „Нови свјетски поредак“ не представља ништа друго до операционализацију пројектоване неједнакости различитих земаља

Пише: др Брацо КОВАЧЕВИЋ

Оштар јаз између развијених и неразвијених земаља, богатих и сиромашних, Сјевера и Југа, који је одржаван одређеним економским и војно-политичким односима, и даље ће се одржавати управо захваљујући наслијеђеним, али и стеченим неједнакостима. „Нови свјетски поредак“ не представља ништа друго до операционализацију пројектоване неједнакости између различитих земаља.

Да постоји стварна изразита неједнакост између развијених и неразвијених земаља, навешћемо илустративно мишљење бившег председника свјетске банке Макнамаре: „Чак и да земље у развоју успију да удвоструче стопу раста по глави становника, а да индустријски свијет задржи свој традиционални раст, биће потребан скоро један вијек да се превазиђе апсолутни јаз који између њих постоји у величини дохотка. Међу земаљама у развоју, које најбрже напредују, само седам њих би могло да премосте тај јаз у року од сто година, а само још десет у року од хиљаду година“.

То јасно указује на суморну перспективу већине човјечанства. Међутим, треба ипак рећи да отежавајућа ситуација у неразвијеним земаљама нема само додирних тачака са економијом, него и са колонијалном политиком и савременим насиљем „великих сила“ тзв. „новог свјетског поретка“. Погледајмо како и на који начин.

Политика пљачке

Прво, треба рећи да је експлоатација природних богатстава бивших колонија допринијела високом научно-технолошком, економском и војном развоју вискоразвијенијих земаља. То је та фамозна политика пљачке која је омогућила високу стартну позицију на лествици економског развоја свјетске економије. Истовремено, она омогућава и лакше

проброђавање проблема економских криза, рецесије и сличних нежељених појава.

С друге стране посматрано, на ову политику пљачке природних богатстава неразвијених земаља надовезивала се колонијална политика чији је основни принцип био „*divide et impera*“ („подијели, па владај“). Није ријеч само о подјели интересних зона утицаја као зона експлоатације туђих природних богатстава (јефтених сировина и јефтине радне снаге) и пласирања сопствених производа на новоутемељеном тржишту, него је ријеч о потреби успостављања контроле на интересним зонама утицаја. У том смислу су многе државе задобиле нове границе којима су вјештачки спајани или раздвајани народи и територије како би се над њима лакше обезбиједила контрола.

Такође, треба поменути и директну примјену силе којом је било неопходно држати неразвијене земље у непосредној зависности. Ова метода може се остваривати на неколико начина: ширењем обавјештајне мреже која организује пучеве, убиства и „смјене“ владајућих апаратура; организовањем иностране емиграције која ствара „унутрашње“ побуњенике, провођењем директних војних интервенција, и слично. Управо, под утицајем оваквих метода индиректне и директне примјене силе, између 1945. и 1976. године догодила су се 133. рата на подручју преко 70 земаља а у којима су учествовале армије од преко 80 држава. У просјеку је сваког дана вођено 12 ратова. Рачуна се да је у њима погинуло више од 25 милиона људи. У овим ратовима учествовале су и САД као креатор „новог свјетског поретка“ које су сваких 18 мјесеци употребљавале своје војне или полувојне (ЦИА) снаге за рушење неке владе и дестабилизацију неке земље.

Културни империјализам

Осим претходних начина и метода остваривања доминације развијених земаља, треба поменути и тзв. „културни империјализам“ који се одвија на неколико на-

КО ИМА

чина: пропагандном дјелатношћу, али тако што се један тип

РАЗВИЈЕНИ СВЈЕТ

ТАЈ МАЛИ

• Према мишљењу корпорације „Ранд“ рат би на Балкану управо „омогућио излазак из рецесије САД, Француске и Њемачке и то у року од само три мјесеца

Појам неоколонијалног „новог свјетског поретка“ није сасвим разумљив уколико се не посматра у јединству патентног и ефектуираниог јединства економског и политичког интереса односно јединства „империума“, тј. војно-политичке доминације и „доминиума“, тј. економске експлоатације. Рат у бившој Босни и Херцеговини управо потврђује ову тезу.

Модерно свјетско тржиште повезало је националне привреде које су постале зависне од доминантног транснационалног свјетског капитала моћних и развијених Уједињене нације постале су економски, политички па и војни инструмент остваривања интереса свјетског транснационалног капитала чија су главна средишта прије свега САД, а затим и Западна Европа. Уједињене нације налазе се у рукама најкрупнијег капитала и претварају се у његову „гласачку машину“.

У САД су Уједињене нације нашле свој „свјетског полицајца“ који треба да обезбјеђује наметану интернационализацију транснационалног капитала. Те, уколико је и то неопходно, да остваре брзо и „успјешно ратовање“ за његовим обезбјеђењем, тј. некакво најефикасније ратовање, некакав „диван мали рат“ који би обезбиједио помаке економског развоја. Тако је рецесија у САД, Француској и Њемачкој на извјестан начин повезана са ратом у бившој Босни и Херцеговини.

Према мишљењу членика корпорације „Ранд“, рат би на Балкану управо „омогућио излазак из рецесије САД, Француске и Њемачке, и то у року од само три мјесеца“. Економске проблеме ове земље (а, сматра се, са њима и Русија која би, такође, продавала своје оружје балканским земаљама) би ријешиле тако што би продавале своје оружје балканским државама. Високо профитабилна војна индустрија и продаја

ДАЋЕ МУ СЕ

пропаганде усмјерава према
„масама“ а други према

„елитама“; наметањем стила живота и начина мишљења путем институција и медија као што су: образовање, средства информисања, филмови, цртани филмови, култура, наука, спорт, итд.

Коначно, треба поменути још један ефикасан начин остваривања доминације развијених земаља над неразвијеним, начин који се фамозно назива - „**помоћ високоразвијених**“.

„Помогати“ - то заправо значи, као што напомиње један теоретичар, „створити зависност“ и наравно веома добро је искористити. А да је то тако, ево неких података: за сваки милион лира које Талијани дају за пројекте ФАО, добијају натраг 16 милиона лира у виду плата и уговора. Или, за сваку фунту коју Велика Британија даје ФАО, бизнисом враћа натраг 7 фунти.

„Помоћ“ се може остваривати на неколико начина: подстицањем привредне активности неразвијених земаља што развијеним земљама омогућава да пласирају своје производе; давањем краткорочних кредита уз високу каматну стопу; продајом оружја. Подаци показују да близу 3/4 укупног промета оружја у последње вријеме односи се на увоз оружја земаља „трећег свијета“ из индустријски развијених земаља. У периоду од 1977-1981. године на првом мјесту су земље Блиског истока, затим Африке, Далеког истока, Латинске Америке и Јужне Азије.

Одлив мозгова

Осим претходних облика „помоћи“ високоразвијених земаља неразвијеним земљама, треба поменути још неке. Као, на примјер, облик „помоћи“ учествовања у заједничким научним пројектима преко којих се најчешће остварује флукуација кадрова из неразвијених земаља у развијене земље. Подаци показују да је у последњих двадесет година из земаља у развоју имигрирало само у САД, Канаду и Велику Британију више од 400 хиљада стручњака: инжењера, лекара, техничара и научника. Тако су најразвијеније

земље добиле већ формиране стручњаке за чије школовање нису утрошиле никакав новац. Колико та чињеница „одлива мозгова“ оптерећује ионако сиромашну економију неразвијених земаља, довољно је за примјер узети још неколико података.

Из Африке, јужно од Сахаре, и из Латинске Америке одлази у развијене земље годишње око 600 научника. Што се тиче „бивше“ Југославије, може се рећи да је из ње отишло преко 50.000 „мозгова“ (3-5 хиљада годишње). У расправама о „новом међународном економском поретку“ предложено је да развијени треба да одвајају 10% вриједности што их производе „увезени мозгови“ у корист земаља које су их школовале али, наравно, овај утопијски захтјев пројектанте „новог свјетског поретка“ ништа не обавезује.

Такође, „помоћ“ развијених земаља се веже и за политичке уступке. При том, власници капитала проводе различите облике уцјена најчешће захтијевајући такво уређење економских и политичких односа које одговара власницима капитала. А готово иста логика „уцјене“ вриједи и за „помоћ“ коју богате и развијене земље дају међународним хуманитарним институцијама и организацијама. Тако се, рецимо, неким земљама које заузимају независну позицију у међународним односима пријети економским санкцијама а свјетској организацији понекад пријети ускраћењем помоћи земаља које гласају против мјера и одлука развијених земаља (САД посебно).

Ето, тако изгледа тај фамозни однос између развијених и неразвијених, однос који се још више учвршћује кроз различите механизме обликовања и учвршћења „новог свјетског поретка“. Међународни економски односи не зависе само од међународних економских механизма, тржишних и робно-новчаних односа, него зависе и од политичких односа и војне силе којом се обезбјеђује и репродукује хегемонистички и неоколонијални систем „новог свјетског поретка“.

И БАЛКАН

„ДИВНИ РАТ“!

оружја омогућила би пораст запослености неопходан како за реконструкцију привреде, тако и за отклањање могућих социјалних напетости у њима због смањеног нивоа животног стандарда под утицајем растуће рецесије. Зато неки аналитичари сматрају да амерички предсједник Клинтон већ сада улази у судбонесну утакмицу за свој будући мандат, те да би војна интервенција у бившој Босни и Херцеговини имала не само своје економско, него и политичко оправдање. Бенцић би био да учерсти положај САД као „свјетског жандара“ и контролора свјетске транснационалне економије. Командовањем снагама НАТО-пакта као оружаним снагама Уједињених нација и УМПРОФОР-ом као претходницом НАТО-пакта, САД у други план стављају Европу потчињавајући је сопственом интересу, те могућим нападом на Србе настоје да обезбијере и наклоност исламских држава чији се капитал већ налази у америчким корпорацијама. Слог америчког капитала и капитала исламских држава је онај механизам који у овом случају подупиरे рат на Балкану, тај „дивни мали рат“ којим би САД (попут авантуре у Вијетнаму, Грениди, Ираку, и слично) рјешавале своје унутрашње економске и политичке проблеме. Истовремено, тако би евентуалне грешке окренуле важиу сопствене јавности не босанске и балканске „проблеме“ који би били третиран као проблеми од „националног“ или „виталног интереса“ и наравно, имале би подршку исламских земаља (које су антисрпски расположене), Ватикане и Западне Европе (које САД омогућавају да створе Хрватску са ограниченим суверенитетом и Србију са, такође, ограниченим суверенитетом у којима би, кад год је то потребно, било могуће подметнути ратне пожаре и тако спававати властито економски спом).

Све то јасно показује да је рат у бившој Босни и Херцеговини веома комплексна појава која не зависи само од њених непосредних националних актера, него и од европских и свјетских креатора „новог свјетског повратка“ који овим ратом рјешавају своја егзистенцијална питања.

Б.К.

МИСЛИМ, МИСЛИМ, ПА КАЖЕМ

ВАРАЈУ НА КАРТАМА

• Ако Перо не зна гдје је Жепа, онда ни Венс ни Овен нису довољно компетентни

Пише Бранко ЧУЧАК

У склопу суптилно везаних новела књиге Данила Киша „Гробница за Бориса Давидовича“, последњих дана никако ми из главе не изпази један напети фрагмент. Људи сједе и играју карте. Али не као код Пола Сезана на његовој еминентној слици. Дакле, не опуштено, онако реда ради. Игра карата код Киша описана је тако да кида нерве. У картама, молићу лијепо, обично неко вара, што се сматра уљудношћу, као кад вас рецимо конобар запали за рачун. Елем, и код Киша неки хоће да варају на картама а писац само с времена на вријеме убацује реченицу која подстиче језу. „Некоме ће мајка закукати“, одјекује кроз Данилову новелу. Прије свега дозволио сам себи малу комозију да се играм ријечима. Јер волио бих да не мислите како говорим о карташкој игри, премда је и политика хазард. Хтио сам да вас наведем на размишљање о географским картама. И сами сте видјели како је и то својеврсни политички хазард. Цртали Венс и Овен, цртали и цртали и направили такозвану пачворк републику. А пачворк је, да подсетим заборавне, одјевни предмет скројен од крпича различитог поријекла и различитих боја. Без обзира што су они фина господа, мени се искрено чини како су они ипак мало варали на географским картама. А то ипак раде барабе. Очи ми је отворио помало и другар Перо, иконосликар. Каже он мени: ама гдје је та Жепа. Ја му потанко објасним и гдје је и како сам у то село двапут ишао кад сам био дјечарац. И како су ми дали надимак Саве Ковачевића јер сам уплаканој другарици из разреда нашао изгубљени џемпер у густој четинарској шуми. Мислим, мислим, па кажем. Ако Перо не зна гдје је Жепа, онда ни Венс и Овен нису довољно компетентни. Па још кад дословце кажу: „Зашто су Срби толико запели за коридоре?“ Сви су негдје запели. Чим су метнули потпис на њихов план муслимани и Хрвати су тек заправо стали да се бију. Што су муслимани толико запели за Карачи? Што ће Хрватима Херцег-Босна?

Наши су лијепо рекли како је осамдесет посто граница у реду. Око осталих двадесет посто дало би се разговарати. Зашто Венс и Овен не дозволе да се још мало разговара о картама. Очигледно тим картама нису задовољни ни муслимани ни Хрвати. Не бисе управо након врућег потписа почели масовно кокати. По мом личком убјеђењу нама не дају коридоре. А то је исто као да нас затвориш у пуну кућу. И хране, и пића и свега рајског. Али да нам замандалиш врата и закујеш прозоре, па кад се потрошимо – нит' напоље нит' унутра. Цркви у својој провинцији и пуцај главом о кинеске тепихе. И види ти сад проблема. С лакоћом смо договорили осамдесет посто а никако не може око преосталих двадесет. С друге стране цијели живот сам се трудио да будем свјетски човек а сад нема шансе. Дефинитивни провинцијалац. Уз то агресор, србочетник, деструктивно, садо-мазохистичко некрофилни интелектуалац. Који је по генетској и божјој правди утекао међу свој народ. Венс и Овен говоре Зепа, Зепа, Зепа. Јер енглески не познаје глас Ж. Код нас су то само ципелушке које су кројене од тамног платна. Зепа су гријале ономад ноге наших реуматичних баба и дјевоја.

Што се тиче потписа, лично сам то радио. У Сарајеву сам приредио изложбу потписа. На хамер папир, фломастером су се потписивали познати и непознати људи. Виц је упалио па сам потпис Геле Брене продао за добре паре. Разумљиво, потписала се као Фахрета Јахић, док је трајало загријавање за концерт. Нико ми жив није вјеровало у тај потпис. Ајде мани, говорили су ми. Ко си ти да ти се Брена потпише као Фахрета. Може бити да их је двадесет посто вјеровало. И ето. Управо су такви потребни да се стигне до фамозних 100 посто. Да су сви задовољни, да останемо провинцијалци и да сви умјесто потписа ставимо отисак палца. Јер је сваки отисак сваког човјека јединствен. Нема варања у картама. Неки и даље сумњичаво врте главом. Во вјеки вјеков, биће сумњичави макар двадесет посто. Што би рекли у Црну Гору. Задње ми преобуке.

НА ЛИЈЕВОЈ ОБАЛИ

ЛЕЛЕК

• Дан пред заједничку сахрану извјештач Танјуга био је свједок ексхумације жртава у селу Ратковић. Тачније бишаем селу.

Пише: Владимир ЕЛЕЗ

Невенка Стјепановић, жена у црнини, грли црну најлонску кесу у којој су кости њеног брата Љубише Гајића...

Љубиша је убијен у селу Магдовићи, на њиви која генерацијама припада породици Гајић. Од прошлог понедељка почива у заједничкој гробници у Фаховићима, са још 16 Срба које су прије 11 мјесеци муслимански злочинци уморили дословно на њиховим огњиштима у Ратковићима и околним ордским селима.

Између Скепана и Братунца, на брдима изнад Фаховића, у селима Ратковићи, Дучићи, Полимци, Магдовићи и Црквине прије неколико дана пронађена су тијела 17 убијених Срба.

Само у Ратковићима је, међутим, 21. јуна прошле године, када су муслимански војници напали село око четири часа изјутра, да би дојучерашње комшије затекли на спавању, убијено 26 мјештана, углавном старих и болесних, али тијела свих још нису пронађена.

Невенка каже да јој је очевидно испричао да су, шест дана послје злочина у Ратковићима, њеног 26-годишњег брата, пошто су га претходно ранили из снајперске пушке, хтели да ухвате живог.

Двадесетак помахнутахлик еликоваца устремило се ка њему урпичући: „То је Љубиша Гајић. Хватајте га живог“. Љубиша је тада испод себе активирао бомбу... „Боље за мог Љуба што је тако урадио“, прича ојађена сестра.

Послије су, наставља она, његове остатке спалили на стогу кукурузовине. Те кости је сама сакупила да јој брат буде сахрањен како доликује хришћанину, вели Невенка.

Мајка Брена запомаже непрекидно понављајући синовљево име.

Сестра Стојанка два дана је путовала из Београда, гдје живи с мужем, Македонцем. Обрвана тугом тјеши мајку и сестру Невенку, а сама, да оне не виде, нијемо плаче. Са стране стоји, скамењен, стриц Гвоздеј.

По дијеловима одјеће, Добрина и Петар Продановић из Ратковића препознају 19-годишњег сина. Њихов Живан је кобног јутра 21. јуна био на сеоској стражи.

Лелек сеже до неба. Мајка узима лобању сина, грли је, љуби, јеца. Отац Петар посматра укоченог погледа.

Телевизијске камере улијају призор. Хоће ли слика посвједочити о страдању Срба или ће бити употријебљена као уопштени исказ о страховима рата у бишајој Босни и Херцеговини?

Обезнањену мајку Добрину односе од стола на коме су посмртни остаци њеног мезимца. Пристижу жене у црнини, наричу, љубе дрвене крстове с именима

ДРИНЕ ИСТОРИЈА СЕ ПОНАВЉА

СЕЖЕ ДО НЕБА

најмилијих.

Међу њима три рођена брата Ранкић — Милутин, Ранко и Видоје.

Дан пред заједничку сахрану, извјештач Танјуга био је свједок ексхумације жртава у селу Ратковићи. Тачније — бившем селу.

Ратковићи дјелују аветињски — као и десетине српских села у сребреничком крају. На понеком остатку зида таблица с кућним бројем свједочи да се ту некад живјело. Штрче патрљаци кућа... Ту и тамо деформисани или сасвим уништени кућни предмети...

Тијела 11 ексхумираних сељана, у црним најлонским врећама, слушају беспулем на приколици трактора ка Факовићима.

Изненада — провала облака. Врлети се проламају грмљавином, појачаном жестоком пучњавом која се некако истовремено зачу недалеко од пута... Ваљда муслимански диверзанти.

Група српских војника из пратње креће у густу шуму. Мртви и живи настављају да се

прије мрака дохвате Факовића, на самој обали Дрине. Успут поново згаришта. Два српска села од којих су остала само имена — Грујићи и Сеона.

Уочи сахране, специјалисти за судску медицину и патологију, с др Зораном Станковићем на челу довршавају свој посао, а шеф екипе објашњава домаћим новинарима из Европе, САД и Канаде да су жртве, махом, старији житељи Ратковића и околине идентификовани уз помоћ родбине и мјештана.

„Нашли смо да је у питању већи број цивила, све жртве су насилно уморене на различите начине, а њихова просјечна старост је око 60 година“, каже он.

Милован Павловић је рођен 1919, као и Борка Милановић и Десанка Станојевић, Винка Максимовић 1927, а Обрен Богићевић 1931. Њему је глава одвојена од тијела, напомиње др Станковић.

„Јако је тужно присуствовати сахрани погинулих цивила, без обзира ко су“, каже

начелник штаба Унпрофора у Босни генерал Вијер Хејз.

„Међутим, још је теже и много тужније присуствовати сахрани масакрираних цивила“, додаје генерал који је на сахрани званично представљао Унпрофор.

Само у околини Сребренице и Братунца, према подацима Главног штаба Војске Републике Српске, убијено је око 1.500 Срба, претежно дјеце, жена и старих, а 75 њихових села је опљачкано и потом потпуно разорено.

Венс—Овенов план је српске крајеве у овом дијелу Босне додијелио муслиманској провинцији.

Масакрирани Срби у заједничкој гробници почивају у непосредној близини спомен-костурнице у којој су посмртни остаци 150 Срба убијених Факовићима 1942. године.

На пијевој обали Дрине историја се понавља.

ХОЋЕ ЛИ ЗЕНИЦА ПОСТАТИ ГЛАВНИ ГРАД БУДУЋЕ ИСЛАМСКЕ ДРЖАВЕ

ОПАСНО И ГЛАДНО ОСТРВО

- Чувена зеничка казнионица је до посљедњег мјеста попуњена онима који не миришу џихад, Куран и политику Алије Изетбеговића

ДОБОЈ, 21. маја (Танјуг) — И поред херметичке блокаде, којом су муслимански бојовници опасали Зеницу, коју увелико припремају за будући главни град исламске државе, понеки срећник ипак успије да избјегне из тог пакла за Србе, а отада је „лукпа тиква“ између дојучерашњих савезника, ништа мање и за Хрвате.

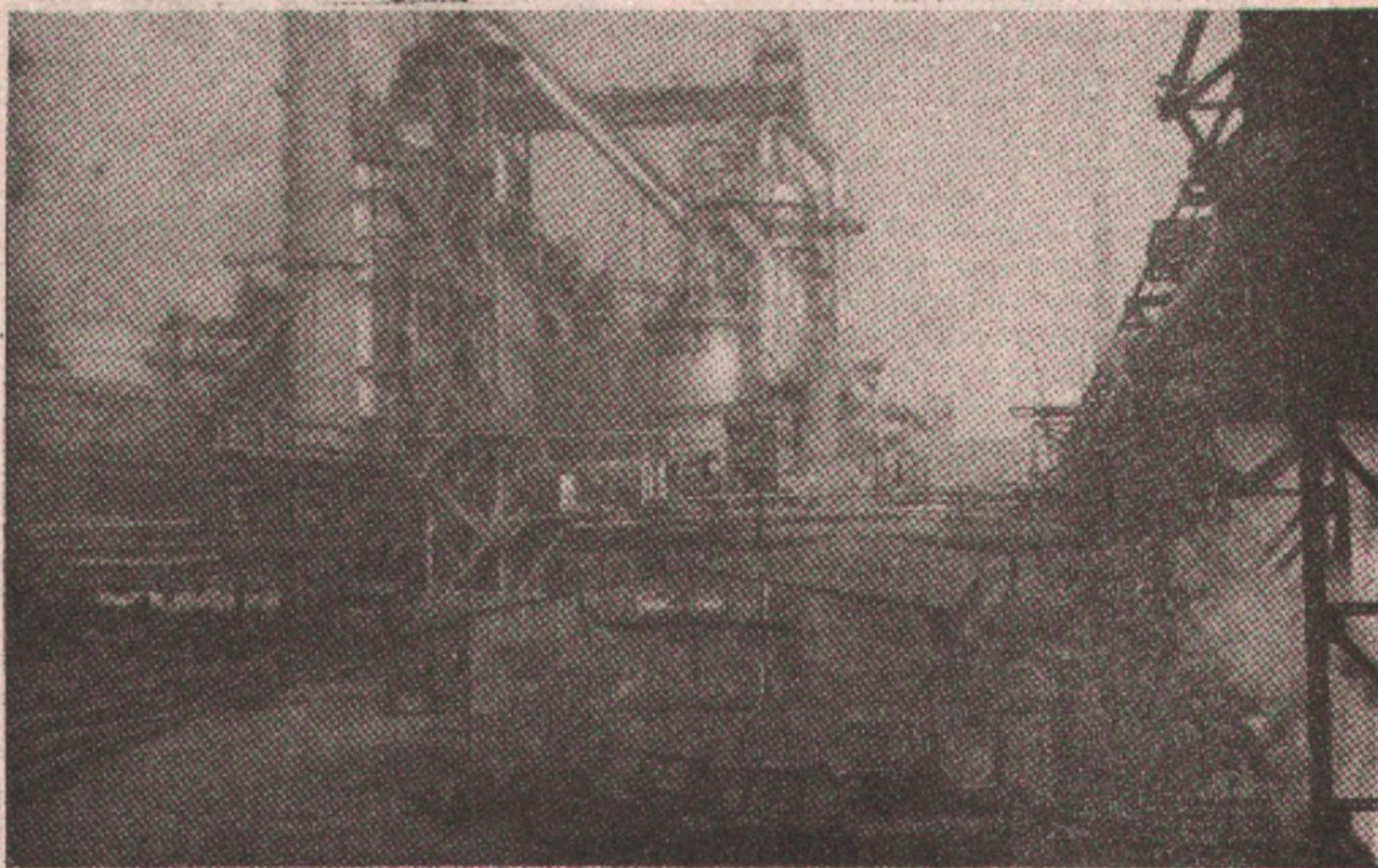
Чувена зеничка казнионица је до посљедњег мјеста попуњена онима који не миришу џихад, Куран и политику Алије Изетбеговића, каже Хрват А.Д. (42), који је прије седам дана побјегао из Зенице и који добро познаје тренутне прилике у њој.

У ћелијама зеничког казамата још чаме 194 Србина, ухапшена још почетком прошлог јуна, од којих је 123 већ осудио муслимански ратни суд на тамновање од три до 14 година. И остале, сигурно, чека иста судбина. Поред зеничких сада, узатвору је и 138 Срба из Високог, допремљених у затвор крајем прошле године.

Њихов затворенички статус у мемљивим подручјима затвора је непромијењен: стално их физички и психички муче и исцрпљују глађу.

Хрвати, пак, припадници Хрватског вијећа одбране, жене, и дјеца похапшени су у Чајдрашу, Проћици, Подбрежју и другим хрватским предграђима Зенице, затим у Бусовачи и Витезу.

Тренутно је 704 Хрвата у зеничком затвору, над којима се иживљавају „Алијини елитни мучитељи“ тврди А.Д.

Зеница је постала опасно и гладно острво, на коме царују криминал новодосељених Санџаклија и мулахедина и глад, каже он. Сви прилазни путеви Зеници, којима се допрема храна, затворени су и њих контролишу Хрвати.

Троше се посљедње залихе хране, разбојништва и пљачке су свакодневни, а све је више читавих породица нађених убијених у становима.

Из Зенице, у којој је према попису из 1991. године било 30.400 Срба, сада их је

каже савезник, ништа мање од хиљаду. Срби су напустили 12.600 станова и кућа и другу имовину коју су приграбили досељеници муслимани из Босанске крајине, средње, сјеверне и источне Босне.

Муслиманске избјеглице, којих у Зеници и околини има више од 130.000 донијели су дио своје „богате културе“, каже Хрват А.Д.

С њима је стигла и стока, која се слободно напаса по некад његованим зеничким парковима и алејама, тврди А.Д.

ТЕАТАР У БЛОКАДИ И САНКЦИЈАМА

БЕЗ КРИВИЦЕ КРИВИ

● Позориште је данас на југословенском (бившем) простору најугроженија кућа људског заједништва и хуманитета

Пише: Радослав ПАЗИП

Међународне санкције угрожавају понајвише дух и културу, а можда више од тога живот позоришта и уметности: живи дух театра

Наша савремена, као и светска наука о позоришту, на примеру грађанског ратна тлу бивше Југославије добила је нови појам који би смо могли одредити као **театар у блокади или позориште у време санкција**, још тачније **санкционисани театар**.

Међу мноштвом питања егзистенцијалне природе која се постављају сваком човеку крај Југославије како живети — како опстати?

Позоришним људима поставља се питање егзистенције позоришта — како трајати и како опстати?

Санкције (лат. *sanctio* посвећење) представљају свечану потврду неког закона, уговора или резолуције, коју врши виша власт, у нашем случају међународне силе скупљене у Уједињеним нацијама и Савету безбедности, на челу са САД. Санкције у нашем случају, због грађанског рата у Босни и Херцеговини, представљају међународну казну СР Југославије економским, финансијским и војним мерама које се предузимају у сврху санкционисања, кажњавања државе која не поштује међународне уговоре. У остваривању санкција трпи држава која је санкционисана, као и оне државе које врше санкције, наравно и не-

упоредиво мањој мери. Истински страда народ санкционисане земље. То је оно што се управо нама догађа. Без кривице кризе! У том пострадању највише пати дух и ум, култура и уметност, речју здравље душе и тела љитавог једног народа. У том пострадању позориште је најугроженије управо као најсензитивнији и најбиталнији део културе и уметности. Театар уместо посвећења (санктио) доживљава **понижење** — пауперизацију, дилетантизам, свођење најниже врсте, како би Андре Вилије рекао **проституција глумца**, речју **свођења позоришта** у времену блокаде.

Појам **блокада** подразумева опсаду, затварање једне луке или цела обале помоћу ратних бродова у циљу спречавања увоза и извоза; **блокада** је опсада, затварање са свих страна града, затварање саобраћаја, заплена имовине, прекидање дипломатских, економских, привредних, културних, спортских и свих могућих саобраћајних и других облика комуникације са светом. То је оно што се данас нама управо догађа. Први дан блокаде је данас када расправљамо на тему позоришта у блокади — театар — како опстати?

Треба ли показати како је позориште (Цео свет је позориште; или свет је позориште, како је говорио Шекспир) управо сватски феномен, кућа отворена на све четири стране света или свет у кући. Позориште је можда последње место на свету где остварујемо истинску људску заједницу. И зато можемо уз протест и крик узвикнути С.О.С. за театар на нашем тлу! Позориште је данас на југословенском (бив-

шем) простору најугроженија кућа људског заједништва и хуманитета. На тлу БиХ (бивше) неки театри су разрушени или спаљени (сарајевски лепи театри, мостарска позоришта за децу и одрасле (?)), шта се догађа с тузланским позориштем бог зна. Зеница — наша позоришна Зеница и војска у театру, театар као касарна а бањалучки театар живи на фронту и приказује представе у ратним околностима. Не без осећања стида, али и свеопште патње, подижу се заједнице наших позоришта, предбројном публиком, којој је храм Талије и Мелпомене, можда последње место утехе у свету свеопште пропасти свих вредности и катастрофалне агресије споља и изнутра. **Блокада** блокира живот и дела позоришта. **Блокада** је опсадно стање. Куга из света за свет без кривице кривих!

У свом надахнутом и филозофски интониранимесеју **Зашто је позориште незамењиво и неизбежно** позоришни критичар Мухарем Первић пита се: „Није ли позориште усред рата ипак невероватно?!“ и даље наставља: „Када рат засени и залоседне стварност, театру прети опасност да се претвори у кућу утвара, да се подреди стилу садржини који нису театарски, да се изгуби у себи, или у призорима, гестама и драматици рата, „и најзад закључује: „Смрт нас свугде тражи; људи верују да се пред храмом зауставља. Рат се добија и губи, позориште може и пораз да петвори у победу. Зато је позориште потребно и у временима напорењеним војсковођама, али рат није добро дошао театру“. У име одбране и спаса позоришта изрецимо: рат, блокада и санкције мржња — гласници апокалипсе не вратима храма — позоришта као последњег места наше људскости.

НЕКИ НОВИ ЉУДИ
У СВИЈЕТУ ТЕАТРА

БИТИ ИЛИ НЕ БИТИ У „ПРИЧИ“?

Последња, седма по реду премијера младог театра ДИС, „Прича“, по тексту Едварда Олбија, катапултирала је у свијет позоришта једно ново име. Име Драгана Тешановића, редитеља ове импресионе, шокантне, критикујуће, провокативне представе, у чијем трајању и најобичнији посматрач нађе у себи зос позоришта.

„Прича“ искључује равнодушност, неприпадање, и искључује хладнокрвност опсервације, као црна рупа гурајући сва чула гледаоца. Она је одиста нешто ново и недоживљено на крајишким сценама. И не само крајишким, јер аутентичност редитељског знака овог необично младог и још недовољно искусног ствароца, пливени атрибуте врхунског znalца домета и могућности театра.

Како „Причу“ препричати? Како је објаснити? Како је глобално растумачити? Смјестити и дефинисати? Скоро никакво...

Балансирајући између театра апсурда до научно-фантастичне тродимензионалне апстракције, омнибус чудесних прича у „Причи“ веже центрипетална магија редитеља којом је у шест разбијених слика скривено интегрално искривљено огледало.

Све је предимензионирано, изобличено, искривљено, буквално - бијесно! у

Тешановићевој „Причи“ уопште нема љубави, благих емоција, њежности... она сва вришти и крицима дозива (не)постојећу. Љубав је бунт, љубав је плијен, грамзива, отуђена и недоступна, за њу су потребне жртве, смрт и одрицање. На први, други и трећи поглед без и мало логике и смисла. „дречи“ ова прича о клупи, о Петру, Харалампију и златном псу, о чијој судбини једнако ништа са почетка, као ни са краја представе не „разазнајемо“.

И баш ту је замка Драгана Тешановића!

Проницљивом оку посматрача јасно је да је само неколицина тумача улога свјесна задатка који обавља.

Врло напорну сценску игру, саткану од симбола, чије оваплоћење изискује, поред физичких, опсјену помућених умова, редитељеву веристу тешко слиједи и Чулијеви протагонисти, због чега изостаје намјера критике „ДИС—овцима“ и валањом се чини искључиво похвала Тешановићевој креативној лудости!

Агресивном енергијом, којом растаче позорницу, Тешановић острашћено фасцинира гледалиште. Он изнуђује односе по вертикали, не нудећи одклоне у синосиудама пауза до предах.

Јеси или ниси у „Причи“, као да се наслуђује мото Тешановићевог промишљања. Оваква, само на први поглед претенциозна редитељска поставка у чијим флуоросцентним валерима све бљешти

од иритирајућег театарског свезнакоња, не само да је афирмисала таленат Драгана Тешановића, него је указала наду и шансу да се у овоме граду коначно почну догађати фасцинантна позоришна упризорења.

„Причом“, „ДИС“, дисквалификује дилеме, дистонира од заглупљених и заглупљених „талената и обожаваоца“, дисциплинује публику, дислоцира стварност у стварну илузију, оДИСтински промовишући неке нове људе на пиједестал безграничних хтијења умјетности!

Љиљана ЛАБОВИЋ

СУСРЕТИ — ДАНКА ДАМЈАНОВИЋ, ВИШИ КУСТОС УМЈЕТНИЧКЕ ГАЛЕРИЈЕ У БАЊОЈ ЛУЦИ

УМЈЕТНОСТ БЕЗ ГРАНИЦА

Пише: Јагода ПРЊА

Ратне године донијеле су Данки Дамјановић многе промјене. Након годину дана у Народном музеју у Београду, стигла је напокон у завичај. Запослена је као виши кустос у Умјетничкој галерији у Бањој Луци. Провела је на овим пословима седамнаест година у Умјетничкој галерији БиХ у Сарајеву. Аутор је три запажене ретроспективне изложбе, рађене као обимни цјеловити пројекти о познатим сликарима Роману Петровићу, Лазару Дрљачи и Бранку Шотри. Бави се ликовном критиком, и сарадник је Thieme Beckegovog лексикона који се штампа у Лајпцигу, у Њемачкој.

● **Како бисте оцијенили годину дана Вашег рада у београдској средини, након одласка из Сарајева?**

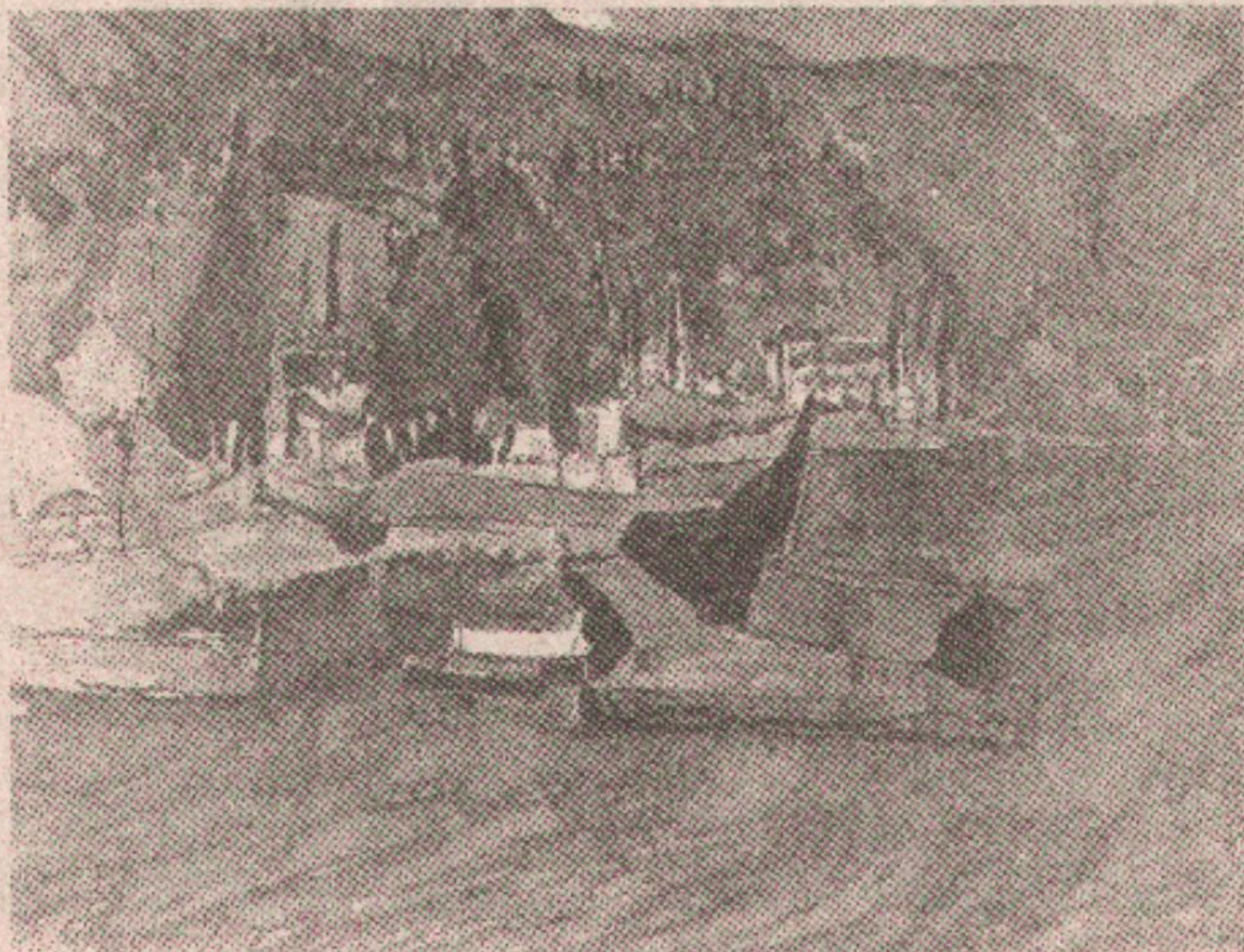
Умјетност — љубав и откриће

Рођена сам у Јајцу. Цијели живот чезнула сам да се вратим у завичај. У мају прошле године изашла сам сама из Сарајева и отишла у Београд. Радила сам као виши кустос доста активно у Београду. Била сам члан бројних стручних жирија, у Панчеву, Чачку, и у ликовним колонијама у Бору, Херцеговом... Жељела сам одувijek да се вратим кући. Крајишници су посебан народ, познат по доброту, а бескрајно сам туговала повремено и због неразумијевања.

● **Да ли бисте подсетили на Ваше цјеловите, стручне ликовне пројекте, ретроспективе које сте урадили прије рата?**

— Релативно касно, после више од десет година рада у Умјетничкој галерији БиХ, добила сам прилику да нешто самостално, али озбиљније урадим у Сарајеву. Припремила сам три ретроспективе са каталозима који су као књиге. Све три личности осветлила сам цјеловито. Изложба Романа Петровића је проглашена за једну од десет најбољих изложби одржаних у Југославији 1988. године. Био је то стручан, напоран пројекат, а дјела сам тражила од Умага до Скопља. Ликовни умјетник и критичар Миодраг Б. Протић захвалио ми је за такав пројекат који је три мјесеца био изложен у Београду. После тога радила сам ретроспективну изложбу Лазара Дрљаче, који је био посебна личност, једини боем, умјетник који је створио свој умјетнички опус ван центара, аутентична сликарска личност, као потврђени инстинктивни стваралац.

За мене је због тога завичајна збирка југословенска модерна умјетност. Изложба Лазара Дрљаче одржана је и у Новом 1991. године, која је из Сарајева

Лазар ДРЉАЧА: Млини, септембар 1934. акварел

ва стигла у Народни музеј у Београду. Била је својеврсно откриће. Радује ме да сам доказала овим пројектом да Шотра није само умјетник социјално ангажоване умјетности у послератном периоду, већ изврстан сликар, вајар. Бавио се и дисциплином примјенене умјетности, иконописом.

● **Наставили сте стручан рад за који сте се опредијелили и у ратним условима?**

Дарови и благо народа

Прије ретроспективних изложби радила сам доста мањих изложби, а бавила сам се и ликовном критиком на југословенским просторима. Била сам један од сарадника ликовне енциклопедије Лексикографског завода „Мирослав Крлежа“ из Загреба. Замене границе не постоје у култури. С обзиром на стручност и познавање језика, у мају прошле године ангажована сам као сарадник Thieme Beckegovog лексикона, међу педесет стручњака свијета. И до сада сам урадила десетак ликовних прилога који су у штампи и биће објављени у осмој књизи, средином јуна. До сада је штампано седам књига. Сарађивала сам са галеријом у Брчком, Новом, Бијељини, Бугојну, Херцеговом и у Јајцу, гдје сам рођена.

Радила сам и на четири велика пројекта Умјетничке галерије БиХ „Умјетност Босне и Херцеговине 20. вијека“, сарађивала сам са Нијемцима

и Аустријанцима.

● **Били сте истрајни у свом раду и доста стручно ангажовани?**

— Послала сам пред рат деведесет стручних, вриједних књига Библиотеци Народног музеја у Београду као завјештање будућим генерацијама, и мом народу, као националан гест. Дароване књиге се ријетко могу пронаћи на простору Југославије. Била сам више од десет година секретар, а потом председник Друштва историчара умјетности БиХ које је тада дјеловало најуспјешније, јер то је посао који волим, мој живот.

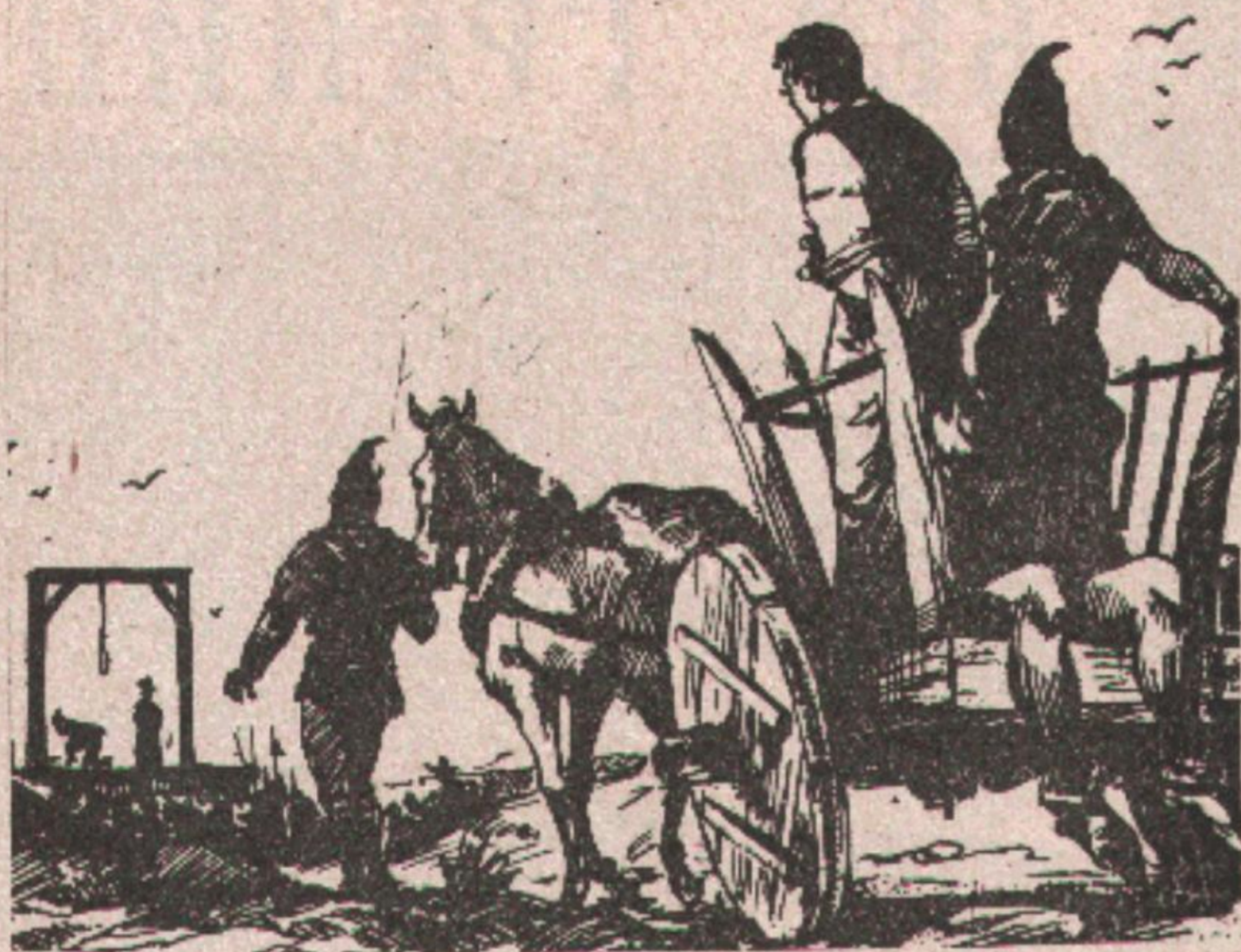
За све три ретроспективне изложбе, осим познатих институција културе које су чувале и посједовале дјела, обишла сам више стотина приватних власништва по цијелој Југославији, контактирала са људима из иностранства ради бољег увида у цјелокупно дјело умјетника.

● **Како замишљате рад у бањолучкој средини?**

— Од 1. маја на моју велику радост, запослена сам у Умјетничкој галерији у Бањој Луци. Сматрам да има пуно посла што мени чини задовољство. Потребно је припремити још доста ретроспектива као Тодору Швракићу, Пери Поповићу, Бранку Радуловићу, изванредном сликару, квалитетом блиском Надежди Петровић, али и Србима умјетницима који нису добили своје мјесто које им припада у историји умјетности. Прије свега волим свој народ. Свако од нас треба да се бави оним за шта се опредијелио.

СТРИП

Игра црта и сјенки: детаљ из „Младог Бартула“

„АРИЗОНА ДРИМ“

РАСИ ЕМО

ЕСЕНЦИЈАЛНА АВАНТУРА

• Никола Навојев: „Млади Бартуло, син дубровачког гусара“, „Дечје Новине“, Горњи Милановац, 1992.

Може звучати парадоксално, али југословенски стрип је на самом свом почетку, пред други свјетски рат, најбоље стајао у односу на свјетски. Иако смо и касније имали цртача чији су се радови могли штампати било гдје у свијету — имамо их и у овом тренутку — они су често били у прилици да ни у својој земљи немају гдје објављивати. Између 1935. и 1941. године (рат је угасио сва издања) владало је право обиље часописа за стрип, па су аутори објављивали практично колико су могли нацртати.

А оно што су стварали Андрија Мауровић, Сергеј Соловјев, Константин Кузњецов, Ђорђе Лобачев и Никола Навојев, тада је без икаквих проблема могло бити поређено са остварењима великана свјетског стрипа као што су Харолд Фостер или Алекс Рејмонд. И ријетко на своју штету. Мауровић је, штавише, био геније као Винзор Мекеј или Милтон Каниф. Чак и сада, 50 година касније, ти стрипови имају своју, неоспорно високу, вриједност. Да је то тако показује и квалитет све тридосадашње књиге „Дечјих новина“ у библиотеци „Мајстори југословенског стрипа“ у којима су објављени изабрани радови Кузњецова, Соловјева и сада Навојева. У луксузним књигама као то су ове види се да та дјела нису изгубила ни на вриједности ни на свежини.

Никола Навојев је расан примјер онога што се тада „кувало“ у Београду. Иако је умро врло млад, у 27. години живота, он је успио направити неколико дјела првобитне вриједности. Таква су и овдје објављена: три епизоде „Младог Бартула“ и једна епизода „Малог морепловца“ у којој се преплићу догодиштине Лулуа Бартула и гусара Јона ван

Драка. Поред 103 табле стрипа, ту су и биографски текст Здравка Зупана о Навојеву, те потпуна стрипографија.

Иако је језик стрипа од тих година узнапредовао и усавршио се, ови стрипови се и сада читају са несмањеном пажњом. Јер, ни са данашње временске дистанце, Навојеву се не може много тога замјерити. Његов је цртеж надахнут, табле су добро компоноване, а измјене перспектива скоро беспријекорне. Навојев није прецизан у детаљима, а зачуђујући недостатак игре са црно-бијелим контрастом замјењује занимљива игра црта и сјенки. А кад се читање заврши, пожали се што нису при руци комплети „Мике Миша“ и „Микијевог царства“ да би се прочитале све епизоде „Малог морепловца“, „Зигмара“, „Две сиротице“, те остала остварења Николе Навојева.

Сценарији Бранка Видића оличење су авантуре која данас није могућа, а чија се суштина своди на непрестану акцију. Међутим, иако јунаци нису психолошки изнијансирани, те су њихови односи плосни, они нису тек физички присутни покретачи радње (као што су то, рецимо, главни јунаци „Плаша Гордона“ Алекса Рејмонда), него њени истински носиоци. Практично правилнијска, радња је у „Младом Бартулу“ пуна непредвидивих заплета и обрта, те је, иако је то данас анахроно, ова врста „есенцијалне“ авантуре и савременом читаоцу врло узбудљива и питка. И пожељна, јер шта јој замјерити. А неспретности и недорађености због брзине рада и кратких рокова, па чак и несувислости (на крају епизоде „Принц Конде“, јунаци су на броду, да би се на почетку „Роба са галије“, која је хронолошки одмах иза ње, нашли на некој обали у потрази за бродом), не сметају — узмемо ли у обзир објективне околности — много.

Ко је идући на реду? Ђорђе Лобачев?
Р. РАДОВАНОВИЋ

• Након готово годину дана велика сала „Паласа“ поново је пуна. И то је велика ствар. Кустуричин филм је мање битан од те чињеница

Филмови Емира Кустурице по правилу имају најмање три велика проблема. Најприје, силом прилика али и властитом ауторском вољом, Кустурица снима филмове у врло нередовном ритму, тако да паузе између његових остварења (дуге и понеколико година) углавном протичу у ишчекивању шта ће ново понудити овај југословенски редитељ из своје бујне маште и великих амбиција. Истина, ако се не мијења Кустурица, мијења се свијет око њега. Практично то значи да је грозница нестрпљења у вези с претходним Кустурициним филмом, „Дом за вјешање“, тресла просторе читаве бивше Југославије. У међувремену, СФРЈ је издахнула у крај грађанског рата, а Кустурица је отишао на „привремени рад“ у Америку, тако да је „надувавање промотивног балона“ за „Аризона Дрим“ промијенило географске координате. Сада је на Кустурицу чекао читав свијет. И то је највећа новост коју доноси најновији Емиров филм. Но, „велика ишчекивања“ не морају резултовати великим дјелима: након што му је то упалило код нас, Кустурица је успио и свјетску филмску јавност истренирати да га са нестрпљењем ишчекује, да би онда, у маниру врхунског манипулатора понудио тек „мрвице“ претпостављене генјалности. А да при том нико

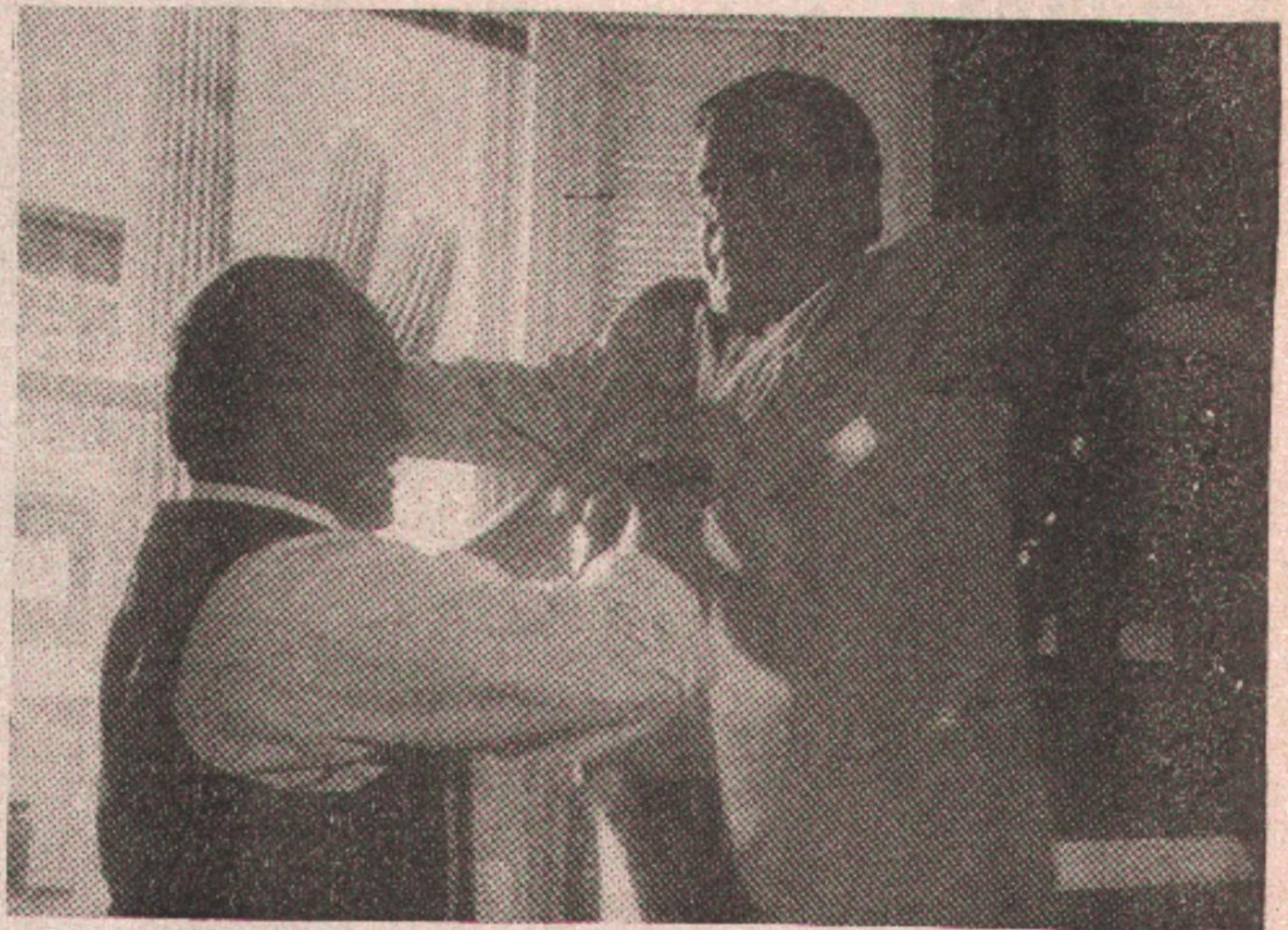
У БИОСКОПУ „ПАЛАС“

ПАЊЕ ЦИЈА

(критичари, публика, селектори филмских фестивала...) није незадовољан. Вјешто, нема шта!

Надаље, „Аризона Дрим“, баш као и „Дом за вјешање“ пати од хроничног расипања емоција. У намјери да хладном филмском камером „сними“ нешто што нико до сада није — људску душу — Кустурица заборавља на већину ствари које један филм чине великим. Прије свега на ликове и причу. Јунаци „Аризона Дрима“ остају на нивоу крокија успркос чињеници да је два и по сата филмског времена утрошено на њихово портретирање. Џони Деп, Феј Данавеј а нарочито Цери Луис (Кустуричин третман овог филмског тенија раван је светогрбу) напосто нису људи „од крви и меса“. Затони њихове емоције нису стварне, убједљиве и филмски узбудљиве. Па чак ни укључним моментима филма — смрт Церија Луиса — кадасе Кустурица из све снаге труди данасгана и потресе. Цери Луис пети равно на мјесец Џони Деп се гуши у сузама, камера мајстора Вилка Филача мијења ракурсе, музика Горана Бреговића „пумпа“ ноте... Све узалуд, нама није стало да Цери Луис остане на животу („у филму“), јер га ни до тада практично није било. Тек покоји обрис и рутинска „шетња“ кроз бриљантну сценографију Миљена Креке Кљаковића.

Према томе, „Аризона Дрим“ је „најтањи“ тамо гдје би требао бити „најјачи“. Емоције које то у ствари нису (јер за то није „припремљен терен“) умјесто да отварају гледалачке хоризонте, представљају „спијело црије-

Цери ЛУИС пробава свадбено одијело у „Аризона Дриму“

во“ филма. Поједностављено, свака од „великих“ сцена „Аризона Дрима“ функционисала би сјајно као видеоспот (или реклама за „Кока—Кола“) али унутар филмског ткива не значи ништа и не говори ништа.

Трећи константни Кустуричин проблем је филмско вријеме. Не поштујући основне драматуршке узусе властите професије (он, забога, није занатлија него умјетник — а умјетници су бунтовници), Кустурица nonchalantly снима и више но што му треба. Тако „Аризона Дрим“ након једног пристојног краја, траје још читавих шездесет минута, што му дође као „Дневников додатак“ или „Програм плус“. Потпуно непотребно.

И на крају ријеч — двије о времену садашњем у коме Бањолучани могу да виде „Аризона Дрим“. Дефицит културних догађања (ово је први филм у бањолучким биоскопима након готово годину дана) једноставно укида сваку дилему у стипу — гледати или не. Значи: „Аризона Дрим“ треба гледати обавезно, јер избора немамо.

Ово није изворска вода“ али жедан човек не поставља питања шта пије. У таквој ситуацији и „Аризона Дрим“ је пристојно филмско освежење. Само да их буде још!

Олег СПАДОЉЕВ

ЦРТИЦА

СМРТ МЛАДОСТИ

У филмовима „Сјећахлисе Доли Бел“ (1981) и „Отац на службеном путу“ (1985), Емир Кустурица је за јунака имао двојицу дјечака који су, причајући о себи, заправо причали о — Емиру Кустурици. Дјечацису, наравно, сањали, некад отворених, некад затворених очују, а снови су били интегрални дио приче.

Јунак „Дома за вешање“ (1989) опет је Емир Кустурица, односно дјечак, али су снови преузели доминацију над причом.

У „Сну Аризоне“ (1933), дјечак је одрастао. И сања снове најмање петоро људи: једног момка који воли рибе и приче, једног маторог продавца кадилака, једног неоткривеног глумца, те младе и старе љубитељке доколице и мушкараца.

Тај галиматијас од снова тешко је разумљив и његовом творцу.

Р.Р.

ВИНОНА РАЈДЕР

ПОЉУБАЦ ДРАКУЛЕ

Док бањолучани гледају њеног заручника, Џенис Депа у филму Емира Кустурице „Аризона Дрим“, Европљани и Американци диве се Винони Рајдер у најновијем филму Френсиса Форда Кополе „Дракула“. Ријеч је, наравно, о ко зна којој екранизацији чувене приче Брами Стокера о „зубатом крвопијцу“. Партнер Винони, Дракула главом и брадом је сјајни енглески шекспиријански глумац Гери Олдам. Критичари посебно издвајају сцену пољубца Виноне и Герија у којој, кажу, Копола вјешто комбинује еротику и хорор.

„ЛАВКРЕФТ“

СЕКСИ- КВИНТЕТ

Након седамдесетих („Go-Go's“) и осамдесетих („Bengals“), поново су у моди женске групе. Најновија њежна атракција стиже из Лондона и зове се „Lavkreft“. Групу чине пет секси дјевојака: ТиСи, Бамби, Џил, Клио и Мел. За сада им добро иде!

ЧЕКАЈУЋИ СЛАВУ

Из мора холивудских старлета које „у реду“ чекају на праву, свјетску славу, за овај број „Ревиије“ изабрали смо Матилду Меј. Ова еротична фотографија подсећа вас, можда, на филм Тоба Хупера - „Свемирски вампири“, у коме је Матилда дебитовала, а који смо и

ми својевремено могли погледати у биоскопу. Након тога Матилда је глумила углавном у телевизијским серијама, често и у европским продукцијама, не одустајући, међутим, од намјере да једног дана „завлада“ и великим, холивудским екраном.

СТИВЕН
ТАЈЛЕР

СЛА-
ТКЕ

ЧЕТР-
ДЕ-
СЕТЕ

ВЕНДИ ЦЕЈМС

ПОВРАТАК
ВАМПА

Стивен Тајлер је лидер једне од најдуговјечнијих рок-група - „Аеросмит“. Још прије петнаестак година „Аеросмит“ су били велике звијезде, а Стивен је упоређиванни, мањени више, него са Миком Цегером. Слиједиле су године хибернације, а онда, у складу са ретро-трендом, у деведесетим „Аеросмит“ се враћају у великом стилу. Данас Стивена и другове можете видјети и чути кад год укључите „MTV“.

Венди Цејмс, атрактивна плавуша солидних гласовних могућности, предводила је донедавно полууспјешну групу „Трансвиџн Вемп“. Схвативши да би у шоу-бизнису могла пуна више направити сама, Венди је „отпустила“ банд, и упустила се у соло-каријеру. Први плод такве одлуке је албум „Now Eint Tajm For Jou Tira“ („Сада није вријеме за твоје сузе“), на којем Венди пјева пјесме генијалног Елвиса Костела. Сви терде да је то сјајна комбинација, а критике су екстатичне. Све у стилу: „најбоље од Венди и најбоље од Костела“. Први сингл скинут са албума носи назив „Nejmlies Van“ („Безимени“).

ЛИЦЕ СА МУЗИЧКЕ СЦЕНЕ:

ЉИЉАНА ЧОЛИЋ, ПЛЕСАЧИЦА

ОБОЖАВАМ

'ФРКУ'

Пише Љиљана БОЖИЋ

« Чим ујутро отворим очи, за мене почиње „фрка“. Морам све да видим, чујем, обиђем, провјерим... Мјесто ме не држини пола сата — прича Љиљана Чолић, седамнаестогодишња ученица Грађевинске школе, али и добра плесачица некадашње плесне групе „Гема“

Чим ујутро отворим очи, за мене почиње „фрка“. Морам све да видим, чујем, обиђем, провјерим... Мјесто ме не држи ни пола сата — прича Љиљана Чолић, седамнаестогодишња ученица Грађевинске школе, али и плесачица некадашње плесне групе „Гема“.

Са седам година Љиљана је почела да тренира гимнастику. Након неколико година мукотрпних

Велики сам зезатор: ЉИЉАНА ЧОЛИЋ

Снимио: Даворин РЕЉИЋ

тренинга пала је са греде, повриједила ногу и морала да заборави гимнастичку деорану.

— Прва љубав ми је била ритмичка гимнастика, али ме повреда осујетила да се и даље бавим тим. Тада сам се заинтересовала за плес. Научила сам све врсте окретних игара, а трудим се да останем у „тренду и научим и оно што је сада модерно. Тренутно сам „луда“ за репом..

Љиљана прича како је, као члан „Геме“ учествовала на многим модним плесним ревијама. На једној од њих, међу многобројним манекенкама, изабрана је за најфотогеничнију дјевојку.

— Морам признати, привлаче ме модне писте и посао манекена или фотомодела. То ми изгледа занимљиво. Али, о томе ћу озбиљније размишљати када завршим школовање. Млада сам, не треба да журим. Оваква каква сам пуна енергије и тврдоглава, ми-

слим да ћу у животу „стићи“ оно за чим креним — прича Љиљана.

Сада, како каже, жели само да се забавља, излази са друштвом и понаша се онако како јој допуштају њених седамнаест година. Док прича, забавна је, непосредна и увијек са осмијехом на лицу.

— Не могу ни пет минута провести у друштву досадне особе. Многи због тога мисле да сам уображена, али ја само волим када се нешто дешава, када се шалим у свакој прилици. Наравно, постоји и мјесто и вријеме када сам озбиљна. Када су озбиљне ствари у питању, увијек настојим бити поштена и према себи и према другима — рекла је на крају Љиљана.

Имајући у виду како Љиљана изгледа и како размишља о озбиљним стварима, очигледно је заиста да њено вријеме тек долази.

